

Brassói Lapok

XL. évfolyam
203 szám.

Főszerkesztő:
Szele Béla dr.

Péntek
1934. évi szeptember 7

ELŐFIZETÉSI ÁRAK: Belföldre: A kézbesítő kézbesítési díjával és a pénzbeszedő inkasszó-díjával egyetemben 74 lej. Brassóban 70 lej. Ha az előfizető közvetlenül a kiadóhivatalnak fizet, az előfizetési díj 68 lej. — Postai kézbesítéssel és közvetlenül a kiadóhivatalnak fizetve, az előfizetési díj havonta 60 lej. — **Külföldre:** negyedévre 300 lej, félévre 600 lej, egész évre 1200 lej. — Magyarországon negyedévre 12 pengő, félévre 24 pengő, egész évre 48 pengő. — **HIRDETÉSEK** díja hirdetési oldalon 3 lej, páros (bal) szövegrészen 6 lej, páratlan (jobb) szövegrészen 8 lej négyzetcentiméterenként. Hirdetési díjak előre fizetendők. Szerkesztőség és kiadóhivatal: Braşov, Str. Regele Carol 56—58. Telefonszámok: kiadóhivatal 82., szerkesztőség 83.

MA: LÁSSUK ARADOT!

Európa ébredése

Minden pártpolitika, nemzeti legenda és egyebek dacára. ma vagy gép-, vagy pénz-pártiak az emberek. Az egyik valahogy fölismerte a munka-, az energia-fogalmán fölépülő objektív értékelés tartalmát, a másik a hatalomnak, mint öncélnak a lényegében, tehát afféle szubjektív értékelés alapján, keresi és hiszi az élet értelmét. A gép a jelképe az egyiknek, a pénz a zsetonja a másiknak.

A gépet ugyan mindegyik csoport igyekszik legalább is fegyvernek, tanknak, ágyúnak, bombavető repülőnek igénybe venni. A hatalom zsetonjával, a pénzzel pedig mindegyik csoportnak megvan a maga gondja.

Amerikában az Északamerikai Egyesült Államok hovatovább öntudatosan készíti elő a gépelv támadását a pénz ellen. Nemcsak a dollár inflációjára, hanem valamennyi valuta, sőt az arany kontaminálására készülődik. Franciaország, bár — tán éppen a fenyegető náborus veszélye miatt — kitart ugyan az aranyfront mellett, mégis egy huron pendül Amerikával abban, hogy a pénz, a hatalom, úgy ahogyan az angol imperialisták, a japán lóurak és a német junkerek világérvésében él ez a tudat, öncél többé nem lehet. Oroszország, bár kollektivistá álmait egy csaknem fasiszta izü államkapitalizmus vasfegyelme előzi meg, pedig Amerikával és Franciaországgal egyetért abban, hogy az angol, a német és a japán imperializmussal le kell számolni. Valóban a szibériai vasut permanensen szállítja a csapa-tokat a mandzsú határra, Amerika hadiflottája indulásra készen áll, ha kell Japán ellen és Franciaország se az osztrák, se a Saar-kérdésben, de az ázsiai gyarmatkérdésekben sem fogja honorálni se Anglia, se Németország szempontjait.

A készülő háborút sokféleképpen lehet megmagyarázni. Mindenki védekezik. De ugyan ki támad? Mindenki a másikra fogja. Mindenütt belső gazdasági zavarok levezetője a háború? Ma már közhely, hogy nem eszméért, hanem nyersanyag- és energia-forrásokért folyik küzdelem. Amde, ha ezeket egyik vagy másik megszerzi, termelni kezd, olesóbban, mint a másik, ugyan kinek adja el az áruját, hisz általános a panasz, hogy pénzhiány és fogyasztásképtelenség van a piacokon. Tény az, hogy Angliában sem vig sor a proletárellet, amde, úgy látszik, a rabló lordok valamit csak jut-atnak a gyarmatprolétból a bérabszolgáik-nak. Valószínű az is, hogy a Micsuci japán tőkés csoport is tán egy szikrával ideig-óráig nagylelkűbb volna a japán proletárokkal szemben, ha segítenek kirabolni Keletáziát. Más szóval, úgy látszik, hogy a tőkescsoportok, más tőkések rovására is, nemcsak saját proletáraiik hőréen igyekeznek gazdagodni és úgy látszik, hogy más nemzetbeli tőkések és proletárok rovására esetleg eltűnnek, hogy saját szolgáik standardja egy kissé emelkedjék. Az az ígérlet, hit, egy csepp valósággal képezi a nemzeti eszme tömjénének materialista realitását.

Nemcsak egy hithű marxista, de minden józanul gondolkodó, jóérzésű ember szempont-jából lesújtó, ostoba és szomorú tény, de van, letagadni nem lehet, efféle nemzeti, faji perverz küzdelem. Előfordult a történelemben, hogy a fajok formális író háborút viseltek egymás ellen. Kannibálnemzetek egymás hu-sával táplálkoztak. Szókták az állatok meg is enni egymást. Ez a természetes, de perverz szokás még nem egészen multa divatját a szer-számkészítő ember történelmében sem.

A készülő háboruban az európai fehér faj sorsa kockán forog. A legújabb demográfiai kutatások szerint

Európa szaporulati indexe cca 5% 10 év
Ázsia szaporulati indexe cca 15% 10 év
Amerika szaporulati indexe 10—12% 10 év
Emellett Ázsiának kétannyi lakossága van

Nem 800 milliót, de több mint 1 milliárd lejt lehet megtakarítani, —

ha a kormány elfogadja a köztisztviselők országos szövetségének a javaslatát

„Allóharc” folyik a nemzeti parasztpárt erdélyi frontján

A pénzügyminiszter nagyföntosságu nyilatkozatokat tett Brailában

Bukarest, szeptember 6

Tatarescu belgrádi utja és Titulescu párisi tárgyalásai következtében néhány nap óta a külpolitikai kérdések kerültek a közérdeklődés homlokterébe. A külföldi látogatásokkal párhuzamosan azonban idehaza is élénk működést fejt ki a kormány. Egyfelől a költségvetési kiadások csökkentése foglalkoztatja az illetékes miniszteriumokat, másfelől a belföldi kölcsön kérdése, melyet a kormány Slavescu pénzügyminiszter legutóbbi kijelentései értelmében október 15-én szándékszik kibocsátani.

Egyes fővárosi lapok úgy tudják, hogy a pénzügyminiszter egyelőre elhalasztott genfi utja is a belföldi kölcsönnel áll összefüggésben. Slavescu ugyanis kölcsön-jegyzésre akarja bírni mindazokat a külföldi vállalatokat és pénzintézeteket, melyek jelentékeny összegű „befagyt”

követelésekkel rendelkeznek Romániában.

Az állami gépezet leegyszerűsítésének ügye még mindig az előkészítés stádiumában van. A kérdést tanulmányozó szakbizottság szorgalmasan dolgozik a személyzeti kimutatások összeállításán.

A fővárosi lapok ma közlik a köztisztviselők országos szövetségének igen érdekes javaslatokat tartalmazó tanulmányát. E szerint a kormány 1 milliárd 200 millió lej költségvetési megtakarítást érhet el évente a következő módon:

1. 3—4 éven keresztül ne töltsék be a lemondás, nyugdíjazás és halálosít következtében megüresedő tisztviselői állásokat. Ez évente 12 ezer megüresedő helyet és 3600 lej középfigetést számítva, 500 millió lej megtakarítást jelent.
2. Helyezték rendelkezési állományba mindazokat a közhivatalnokokat, akiket az utóbbi három évben neveztek ki.

Igy körülbelül 700 millió lejjel lehetne csökkenteni az egyes miniszteriumokra eső kiadási tételeket.

A köztisztviselők országos szövetsége visszautasítja azt a szerinte rosszindulatú beállítást, mintha Románia köztisztviselőinek a száma messze túlhaladná az ország lakosságának és teherbíróképességének megfelelő arányos mértéket. Statisztikát közöl, melyből megállapítható, hogy míg Amerikában 1000 lakosra 17.8 köztisztviselő esik, Németországban 16, Cseh szlovákiában 14.7, addig Romániában csak 12.9 állami hivatalnok jut 1000 lakosra. A szövetség természetesen tiltakozik az ellen, hogy hivatásos tisztviselőket fosszanak meg állásaiktól. Abban azonban készséggel segédkezik nyújt a kormánynak, hogy az előbbi javaslat értelmében még a tervekben tulmenően is költségvetési megtakarításokat eszközöljön.

Slavescu pénzügyminiszter brailai beszéde

A bukaresti lapok teljes szövegében hozzák Slavescu pénzügyminiszter tegnapi brailai beszédét.

Slavescu kijelentette, hogy a kormány semmilyen formában nem járulhat hozzá a községek és városok által igénybevett postatakarékpénztári kölcsönök visszafizetésének megkönnyítéséhez. A vállalt kötelezettségeknek százszázalékosan eleget kell tenni.

A postatakarékpénztár jelenleg 2 milliárd 200 millió lej betétet kezel. Ezzel a pénzzel úgy kell gazdálkodni, hogy a betétesnek bármikor visszafizethessük betétjét, ha a szerencsétlen restabilizációs nyilatkozatok megismétlése

következtében alaptalanul és indokolatlanul bárki is visszakérné gyümölcsözőre elhelyezett pénzét.

Az adóhátralékok behajtásáról beszél ezután. A kormány a parasztság iránt való jóindulatáról tett tanubizonyságot akkor, amikor megengedte, hogy a falusi lakosság természetbeni közszolgáltatással törleszthesse az adóhátralékát. Az erre vonatkozó minisztertanácsi jegyzőkönyv olyan munkabért állapított meg, mely a magánosok által fizetett napzámnak kétszeresét teszi ki.

A kiskereskedők hozzájuttatott panaszaival kapcsolatban megállapította, hogy az utóbbi időben annyira kifogásolt pa-

tenfa fixa rendszer bevezetését a kereskedőtanácsok kérték annakidején. Az adókvótát 1932-ben állapították meg az előző három év forgalma alapján. Elismeri, hogy az utóbbi években a forgalom sokkal alacsonyabb volt és ezért

1935 januárjában újból megállapítják a patenta fixát a jelenlegi körülményeknek megfelelően.

Slavescu ezután hangsúlyozta, hogy a 20 milliárdos költségvetés nem haladja túl az ország teherbíróképességét és azt mindenképpen realizálni kell.

Az 1931-iki buzakiviteli jutalomból esedékes 220 millió lej, a pénzügyminiszter szerint, nem kötelezi a kormányt. A li-

ma, mint Európának. Alig néhány évtized alatt Ázsiának több lakosa lehet, mint jelenleg az egész Földnek, alig 1—2 évszázad alatt Ázsia biológiai ereje teljesen megsemmisítheti nemcsak a törpévé zsugorodott Európát, de Amerikát is. A sárge veszedelem komoly. És kétségtelen, hogy a Szovjet — nolens-volens — a sárge veszedelem ellen védi meg Európát és Amerikát is, tekintet nélkül arra, hogy utóbbiak kapitalista vagy kollektivistá szervezeteiből álljanak. Mindegy volna, hogy sárge vagy fehér faj-e a biológiai domináns szerep, ha garancia volna arra nézve, hogy a sárge faj ugyanannak a kultúrának hordozója lesz, a melyet a gép jelképez, amde vajjon megnyugtató ígérlet-e erre a japán mikádó hegemoniája? Hiszen ott sok proletár olyan sorbanb sany-lódik, amihez képest az európai munkanélküli sorsa is paradicsomi!

Ime, a Szovjet, Amerika és Franciaország védik meg a fehér fajt Anglia és Németország, a fajelmélet hazája ellen. Az új világháboruban Németország és Anglia a fehér faj történelmi missziója ellen fognak küzdeni Japán

oldalán. Így néz ki gyakorlatban a germán-gót fajelmélet. Japán szövetség, arab barátság a zsidók, néger testvériség a franciák ellen. Hiszen ha a zsidók — állítólag tényleg — sémiek, sőt akár a franciák is azok Hitler szempontjából, vajjon az arabok, négernek és japánok árják-e? A hittierei politikája ugyancsak ellentétben van a saját fajelméletével, hiszen az európai fehér fajta megsemmisítésére nyújt segédkeztet.

Amíg Hitler és Göbbels Koblenzben és Kölnben üvöltöttek az összehajtott tömegeknek, addig Salzburgban, a Saarvidéken közel 100 ezer ember tüntetett Hitlerék aspirációjá ellen. E gyűlésen, amelyen ünneppélyesen ígértettek, hogy fegyverrel verik ki Hitleréket a Saarból, ha puccsra készülne (bizonyára a francia fegyverekre gondoltak), szociáldemokraták, kommunisták és katolikusok kötöttek testvéries fegyverbarátságot a hitleri germán örület ellen. Tiltakoztak a fajelmélet ellen és elhatározták, hogy együtt védik meg Európát a berlini Ázsia ellen. Szociáldemokraták, kommunisták és hitbuzgó katolikusok, Moszk-

va és Róma követe szorítottak egymással kezét. De hát e nagy megértés még se lehet értelmetlen. Közös materialista érdekük, vagy közös eszméjük van? Valami van, ami felel te áll a pártpolitikai kishitűségnek, van, hiszen elementáris erővel lángol fel, mint Európa megváltásának reménye:

A fajelméletes hittierei ázsiai barbár hóbortja ellen védekezik az európai faj kulturája egyszerre a sáró és kalapács, meg a kereszti jele alatt.

A sáró, a kalapács, a szerény gépek, a kereszt a hit, remény, szeretet jelvénye egyszerre öntudatosan emelkedtek az ég felé és tiltakozva utasították vissza az ázsiai jelvényű horogkeresztet germán hordákat: Vissza Ázsiába! Hitlerék a sárge veszedelem előőrsei: most már tudjuk, mert a germán-mongol barátság még ázsiai keleti közös kegyetlen kultúráknak záloga. Ez a tilka annak, hogy Moszkva és Róma, Páris és Newyork egyszerre hirdenek keresztet hadjáratot a berlini és tokió barbárok ellen.

SILBERMANN JENŐ

Tessék kívágni és eltenni!

3. sz. SZELVÉNY a B. L. szeptemberi regény-ajándékára.

1—15-ig sorszámmal ellátott 15 db szeptemberi szelvény és 4 lej befizetése ellenében a B. L. minden példányvásárlója megkapja a B. L. ajándékregényárának 1934 szeptemberi havi kötetét. — A szelvények és a 4 lej beszállíthatók Bukarestben: a B. L. kiadóhivatalában (Str. Sf. Mina 9), vagy a főbizományosnál („Cosmopolis”, Calea Griviței 10). Brassóban: a B. L. kiadóhivatalában mindenütt máshol: a helyi bizományosnál. — Előfizetőknek nem kell a szelvényeket gyűjteniük, a 4 lejt befizetik az előfizetési díjjal egyidejűleg, a könyvet ugyanolyan uton kapják meg, mint az újságot.

berilsok kormányrajöveletekor sok millió lej kitevő kincstári adósságot találtak, amit a kormány legjobb akaratára nem tud letörleszteni. Mi is bevezettük a kiviteli prémiumot az árpára és a tengerire, ezt azonban a devizák beszállításkor rögtön kifizeti a Banca Nationala.

Tanácsolja, hogy az elmaradt kiviteli jutalmakat az érdekeltek jegyezzék le a belföldi kölcsön kibocsátásakor, mely október 15-én fog megtörténni.

Ebből a kölcsönből elsősorban a hadsereg és a közegészségügy fog részesedni. Bizonyos részt juttatnak utépítésre és az állami javak értékesítésére.

A lej stabilizációjának problémájával kapcsolatban hangsúlyozta, hogy bizonyos tervek merültek fel, melyeket megfontolatlan és lépésük következményeivel tisztában nem levő emberek állnak a nyilvánosság előtt. Az ilyen tervek megvalósulásának csak pillanatnyi hatása lenne, mint a morfinnak, de annál pusztítóbb következményekkel járna. Például egységünk nem beteg, azok betegek, akik hisznek a restabilizáció csodáiban.

A hadikártalanságok kérdésével kapcsolatban kijelentette, hogy az állam nem teljesített kötelezettségeinek összege 6 millió lejre rug. Ha a kincstári jegyeket bocsátana ki a pénzügyminisztérium, az érdekeltek kikaparintozhatnák vele szobájukat. Azt javasolja, hogy a kölcsön második részlete kibocsátásakor a károsultak bizonyos hányadát vegyenek részt a jegyzésben.

Végül ráért a konverzióra. A törvény végrehajtását — jelentette ki Slavescu miniszter — a kormány becsületbeli kérdésnek tekinti.

Haladékokat senki nem kap. Inkább ott hagyjuk helyeinket, semhogy belemenjünk a súlyos és hiteléletünk feléledésével oly szoros összefüggő kérdés újabb elodázásába.

Szeptember 23-ára hívták össze a gyulafehérvári gyűlést

A nemzeti-parasztpárt erdélyi frontján ugynevezett állóharc folyik. Maniu hívei hangoztatják, hogy a szovétai békülékenyhangú határozat kézhezvétele után Vajdának kötelessége lett volna összehívni a párt erdélyi tartományi gyűlését. Az erdélyi konfliktusok ügyét, szerintük, csak itt lehet tisztázni és nem a központi végrehajtóbizottság ülésén, mely az alapszabályok értelmében nem is hívható össze, amíg a tagozati elnököket a pártvezetőség meg nem erősítette hivatalukban. Három erdélyi megyei tagozatnak, a szamosi, szebeni és a brassói szervezeteknek, ma sincs véglegesen megválasztott elnöke. Vajda ezzel szemben arra az álláspontra helyezkedik, hogy a pártvezetőségtől teljhatalmu megbízást kapott az újjászervezésre s így a központi jóváhagyás nem is szükséges.

A maniuisták kolozsvári szöcsöve Vajda elutasító magatartása dacára békülékeny hangokat peng.

— A lapok és a pártok célzatosan állítják be a nemzeti-parasztpártban dúló válságot — írja. A felvilágosított érdekekben a nemzeti-parasztpárti sajtó gyakran szólalt fel. Most éppen Vajda volt az, aki a konfliktust tisztázta következő kijelentésében: „Maniu nem velem, hanem a párttal van konfliktusban. A párt tisztázta helyzetét Maniuvval szemben és akkor én készséggel követem Maniu politikáját”.

— A pártnak — folytatja a lap — teljes nyíltsággal kell felszögeznie álláspontját, nem pedig felszárjál és nem adódhatnak elő olyan helyzetek, mint a bukaresti banketten, amelyen a párt vezetőegyesítségének jórésze nem jelent meg, mert félt állálni Maniu politikájának következményeit.

A nemzeti-parasztpárt gyulafehérvári tagozati vezetősége elhatározta, hogy szeptember 23-ára népgyűlést hív össze. Ezen Maniu is megjelenik és itt mondja el nagyfotosságnak ígérkező beszédét.

Averescuék naggyűlést hívnak össze Bukarestbe

Averescu marsall jelenleg Münchenben tartózkodik, ahonnan szeptember 12-én tér vissza az országba. Szeptember 16-án résztvesz a néppárt szebeni tagozatának gyűlésén. A hónap végén a néppárt vezetősége naggyűlést hív össze Bukarestbe,

melyen Averescu marsall fontos politikai nyilatkozatokat szándékszik tenni.

Az államkincstár augusztusi mérlege

A pénzügyminisztériumba befutottak már a jelentések az augusztushavi állami bevételekről. Ezek szerint a multhavi bevételek jóval alatta maradtak a közpénzügyi átlagnak is.

Voltak napok, amikor az egész országban befizetett adó nem haladta meg a tízmillió lejt.

Az „adóbéke” szatmári változata

20 szatmári kereskedő szomorú nagyvásárja

Szatmár, szeptember 6.

Kellemetlen meglepetés érte a szatmári kereskedőket a szerdai nagyvásár alkalmával.

A kereskedők hetek óta reménykednek ebben a vásárban, ettől várták a szomorú, forgalom nélküli nyári szezon kárpótlását s szorongó várakozások közepette rakosgatták ki szerdán reggel áruikat a sátrakban.

Azonban még mielőtt megindulhatott volna a rendes vásári forgalom

20 szatmári kiskereskedőre rácsapott a könyörtelen adóbunkó.

A vásár helyszínén megjelent a pénzügyi

hatóságok „repülő-bizottsága” s azoknak a kereskedőknek, akiknek adóhátralékuk volt, áruit lefoglalta és beszállította az adóhivatalba.

20 szatmári kiskereskedőnek zúzták szét ezzel a furcsa módszerrel hetek óta meglengedett reményességét.

Az érdekelt kereskedők ajánlatokat tettek a könyörtelen pénzügyi közegnek, kérték, hogy engedjék meg, hogy még ezen a vásáron árulhassanak s közvetlen utána, bevételükből igyekezni fognak kiegyenlíteni adóhátralékukat.

De az adóhivatal könyörtelen maradt.

Pénzügyminiszter ur, ez az adóbéke?

Nem akarta túlélni haldokló férjét egy budapesti uriaszony

Megisméllődön a Rejtő-est a különös fertőzéssel

Budapest, szeptember 6.

Megrendítő családi tragédia történt Budapestén.

Pongor Henrik, a Ganz-Danubia gőzmalom vezérigazgatója pár nappal ezelőtt, titokzatos módon, enterococcus belfertőzést kapott, amely betegség főleg exotikus vidékeken fordul elő. A vezérigazgatót a budapesti Zsidó-kórházba szállították, az orvosai azonban nem sok reményt tápláltak felgyógyulása iránt, mert pár héttel ezelőtt, ugyanilyen körülmények között lefolyó fertőzés következtében, a kórházban kiszenvedett Rejtő Alfréd ügyvéd is. Ezalkalommal, — mint ismeretes, — a hozzátartozók rádió fordultak a világ orvosaihoz és arra kérték őket, hogy segítséggel és tanáccsal járuljanak hozzá az ügyvéd megmentéséhez. A felhívás nem járt sikerrel, Rejtő dr. meghalt. A vezérigazgatóra is ilyen sors várt. Szombaton este a kórház igazgató főorvosa tapintatosan közölte Pongor Henrik 67 éves feleségével, hogy férje menthetetlen és a halál bármelyik pillanatban beállhat.

lyik pillanatban beállhat.

Az asszony, aki évtizedeken keresztül rajongó szerelmese és odaadó társa volt a férjének, látszólagos nyugalommal, de eltökélten kijelentette, hogy hát

ebben az esetben az ő életének sincs értelme és ő is végez magával.

Pongorné betartotta a szavát. Vasárnap este,

amikor ura halálvergődése megkezdődött, nagymennyiségű lúminállal megmérgezte magát.

A házaspár két napon keresztül a halál közös kínjait állta ki. Szerdán hajnalban aztán ugyanabban az órában állott be mindkettőnél a halál.

A vezérigazgató a kórházban, a felesége a lakásban szenvedett ki.

Az idős, meleg családi életet élő házaspár tragédiája élénk részvétet keltett Budapesten.

A tizedik kisebbségi kongresszus a kisebbségi népcsoportok kulturális önkormányzatát követeli

A svájci kormány népszavazást tartat, hogy bennmaradhat-e a Népszövetségben, ha Oroszországot is beengedik oda

Genf, szeptember 6.

Genfben nagy jelentőséget jósolnak a Népszövetség őszi ülésének, amelyen a legidősebb politikai kérdések kerülnek napirendre. A legnagyobb érdeklődés természetesen az „orosz kérdést” kíséri. A francia lapok erősen sajnálkoznak, hogy Svájc olyan makacsul ellenzi a Szovjetnek a Népszövetségbe való belépését.

A legújabb jelentések szerint Svájc minden valószínűség szerint tulmely az egyszerű tiltakozáson s felveti a kérdést, hogy vajjon megmaradhat-e a Népszövetség tagállamai között, ha tiltakozása ellenére is felveszik Oroszországot.

Egyes hírek szerint a kormány népszavazást rendez a kérdés eldöntésére s csak abban az esetben marad meg a Népszövetségben, ha a svájci nép is megszavazza Oroszország felvételét.

Tovább ellenkezik Görögország is. Tiltakozik a felvétel ellen, arról pedig hallani sem akar, hogy a Szovjet mindjárt a belépés után állandó tanácsadást kapjon.

Legújabb párisi jelentés szerint Barthou francia külügyminiszter csütörtökön érkezik Genfbe s a hét végéig marad ott.

AZ OROSZ KÉRDÉS A BERNI KISEBBSÉGI KONGRESSZUSON

A tizedik kisebbségi kongresszust Wilfan elnök kedden délen nyitotta meg Bernben. Megnyitójában rámutatott az ülés fontosságára. A kongresszusnak le kell tárgyalnia a lengyel kisebbségi javaslatot s aztán döntenie kell afölött is, hogy ne kérjenek-e kisebbségügyi nyilatkozatot a Szovjetitől, a Népszövetségbe való belépése előtt.

Wilfan elnök rámutatott arra, hogy az elmúlt tíz év munkája nem volt hiábavaló. A kisebbségek népközsége most már bizonyítottan hivatkozhatik, hogy a kulturális önkormányzatok követelésében nincsen elkülönítési törekvés. Kár azonban, hogy a kisebbségi kongresszus befolyása az államokra igen csekély volt, azonban a munkát ennek ellenére is folytatni kell és minden határozati javaslatot meg kell küldeni a kormányoknak. Az idei határozatokban megismétlik az 1923-ban tartott első kongresszus követeléseit, amelyek minden állam népkisebbségének nemzeti és kulturális szabadságot kérnek.

Rámutat azután a határozati javaslat arra, hogy minden surlódás, gyűlölködés, háborús összeközlés oka a népkisebbségi kérdések rendezése.

zetlensége s ezért követeli a kongresszus a nemzetiségek jogos kívánságainak teljesítését, hogy így lehessen elejét venni az új háborúnak.

Egyidejűleg egy másik javaslatot is bevezetnek a kongresszus elé. Ebben hangsúlyozzák, hogy az orosz nép katasztrófális éhínség előtt áll s ezért kívánatos lenne a Szovjetnek a Népszövetségbe való felvétele, hogy így lehetségessé váljék az orosz nép meglévő segélyezése.

Milyen korosztályokat hívnak be hadgyakorlatra?

Bukarest, szeptember 6.

A Lupta illetékes helyről úgy értesül, hogy az idej hadgyakorlatokra csak az 1929., 1930., 1931. és 1932-ös korosztályokat hívják be.

A tartalékos tisztek közül, a fenti korosztályon kívül is azok kapnak behívót, akik előléptetés előtt állanak.

A hadgyakorlatokon részt vehetnek mindazok a tartalékos tisztek, tekintet nélkül korosztályukra, akik önként jelentkeznek.

Radics hívei a bíróság előtt

Zágráb, szeptember 6.

A zágrábi törvényszék két nappal ezelőtt kezdte meg Pernar Ivan volt radicspárti képviselő és társainak politikai perét. Pernar a horvát ellenzék szélsőjobb oldali vezére volt, barátja és hűbérese híve Radicsnak. A Radics ellen elkövetett merénylet alkalmával ő is megsebesült. Most államellenes izgatás címén áll a bíróság előtt.

A tárgyalás tele van izgalmas jelenetekkel. A vádlottak nagyon gerincesen viselkednek s minden alkalmat megragadnak annak a hangsúlyozására, hogy sohasem nyugszanak bele a szerb elnyomásba.

Rintelent nem szöktették meg, hanem átszállították a törvényszéki fogházba

Bécs, szeptember 6.

Bécsből érkezett jelentés szerint kedden hirtelen futott Berlinben, hogy Rintelent megszöktették a kórházból, ahol kezelték. Ezt a hírt a bécsi jelentések cáfolják. Rintelent nem szöktették meg, a kórházat azonban csakugyan elhagyta, mert állapota annyira javult, hogy átkísérhették a törvényszéki fogházba.

Súlyos ítéleteket szállított le a kolozsvári tábla

Kolozsvár, szeptember 6.

A kolozsvári ítélőtábla szerdán több érdekes ügygel foglalkozott.

Gáspár János, akit a bűntudomány krónika, mint a „fekete autós banditák” egyikét ismeri, a tordai Discom-autót fosztotta ki több társával. Gáspárt elfogták és ezért az esetért a tordai törvényszék 14 évi fegyházra ítélte. A tábla most büntetését 10 évre szállította le.

Popa Rázoiu Tódor tordai vasuti pályafelvigyázót 15 ízbeni csalás és sikkasztás vádjával a tordai törvényszék két évi fegyházra ítélte. Popa Rázoiu családi módszere az volt, hogy falusiaknak állást ígért a vasutnál és az állásbajuttatási költségekre „előleget” vett fel. A tábla nyolc hónapra szállította le büntetését.

Endi Mihály szamosmegyei, sziki földész múlt év szeptemberében botjával úgy sujtotta fejbe Petean Joan pástort, hogy az néhány órai kómában után kiszenvedett. A gyilkosság előzménye: Endi két kisöccse tilosba hajtott a juhokat, Petean veréssel fenyegetve, elkergette a két kisfiút és „lefoglalta” a juhokat. A gyerekek segítségért kiáltoztak, Endi Mihály futva érkezett öccsei segítségére és mielőtt mérlegelte volna a történeteket, hirtelen felindulásában rátámadt a pástorra. Botjával olyan szerencsétlenül sujtotta fejbe, hogy halálos sérülést okozott. A dési törvényszék két évre ítélte, a tábla a szerdai tárgyaláson helybenhagyta az ítéletet.

Most már csakugyan feloszlatták a németországi osztrák légiót

Bécs, szeptember 6.

A Reichspost berlini tudósítója jelenti lapjának, hogy a németországi osztrák légió feloszlatása most már tényleg megtörtént. Pár hónappal ezelőtt még 20 ezer ember volt tagja a légiónak, most már csak 300 maradt olyan, akinek semmi elhelyezkedése nincs. A légionisták javarészt a munkatáborokban helyezték el, kisebb része elhelyezkedést, vagy munkát kapott hivatalos támogatás nélkül is.

Horrorsztori

Betétesek kalákája

Dr. Molnár Dénes a betétek és tartozások kompenzálásának nagyon egyszerű és tetsze-
léses gondolatát veti fel és propagálja.

Elgondolása szerint az volna a helyes eljárás, ha az adósok szabadkézből megvásárolnák a betéteket s a bankok a megvásárolt betéteket 100 százalékos összegekben fogadnák el az adósságok kifizetésére.

Ez a módszer — a felvetett gondolat szerint — nem érintené hátrányosan a bankokat, mert az adósságoknak azonos összegű betétekkel való fizetése kapcsán amennyivel csökkenne a követelések összege, ugyanannyival csökkenne a betéttartozások összege is. Elérett azonban az a cél, hogy a likvidálandóvá vált jogviszonyok — úgy aktív, mint passzív vonatkozásban — gyors ütemben bonyolítottat-
tának le.

Aláírom elvileg Molnár Dénesnek minden szavát, sőt hozzá tehetem azt is, hogy a betétekkel való korlátnélküli fizetés lehetősége emelne a betétek utáni keresletet s a kereslet emelkedése emelne a mai rendkívül alacsony betétárfolyamot is s ezáltal a most készpénzhez jutni akaró betétesek kisebb mértékű károsodása következne be.

Gyakorlatilag azonban csak akkor írom alá Molnár Dénes elgondolását, ha garanciát lát-
nék arra nézve, hogy a propagált módszer felhasználásával minden adós rendezni fogja tartozását. Enélkül azonban nem, mert a korlátlan és százszázalékos betétkompenzálás gyakorlatilag a legnagyobb igazságtalansághoz vezetne s a betétesek egy nagy csoportjának terhére súlyos következményekkel járó eredményt szülne.

A bankok helyzetének minden ismerője tisztában van azzal, hogy a bankok követeléseinek jelentékeny százaléka reménytelenül elvesztett. Elvesztett még akkor is, ha az adósoknak mód adatik arra, hogy a megvásárolt betéteket százszázalékosan használhassa fel fizetési eszköz gyanánt. Elvesztett, mert az adósok jelentős százaléka abszolút fizetéseképtelenné vált.

A követelések ugyancsak nem jelentéktelen százaléka pedig az adós viszonylagos bonitása ellenére sem hajtható be ma, vagy a közeljövőben, mert az adós képtelen ezidőkre készpénzt fordítani betétkönyvek vásárlására s ezen az úton keresztül tartozásainak rendezésére.

Kisérleljük meg vázolni, hogy e két tényelem következtében mi volna a gyakorlati eredménye a felvetett elgondolás megvalósulásának?

Vegyünk fel példaképpen egy olyan bankot, amelynél a követelések husz százaléka tényleg behajthatatlan, husz százaléka pedig olyan, amely ezidő szerint betétekkel sem rendezhető.

Ennél a banknál a betétek 60 százaléka kompenzálhatnák az adósságok 60 százaléka. A 60 százalék kompenzálása után a bank tartozása betét címen a mai betétek összegének 40 százaléka maradna s ennek fedezetére szolgálna a követelések ki nem egyenlített 40 százaléka. Az a negyven százalék azonban, amely vagy egyáltalában nem hajtható be, vagy a melynek behajtása valamikor, a gazdasági viszonyok jobbrafordulása után remélhető csupán.

A 60 százalékos terjedő kompenzációs műveletet lebonyolítása után tehát azok a betétesek, akik betétjüket nem adhatták el betétek vételére képes adósoknak, betétjeiket részben teljesen elvesztenék, részben pedig a gazdasági viszonyok ismeretlen időpontban való megváltozása után kerülnének abba a helyzetbe, hogy betétjüket eladhasák.

Ezzel a nyilvánvaló eredménnyel szemben a káros következmény elhárítására kizárólag a bank elsősorban felelős alaptökéje és tartaléka szolgálhatna. Ez a saját tőke azonban az évek óta tartó gazdasági krízis következtében nemcsak, hogy a minimumra apadt le, hanem a legtöbb esetben már el is vesztett. De ha lehet is még saját banktőkéjéről beszélni, ez a legtöbb esetben sem elegendő azon veszteségek fedezésére, amelyek a bankokat az adósok bonitásának elvesztése miatt érték s megközelítőleg sem elegendők — még a saját tőkék érintetlensége esetén is — azon veszteségek eliminálására, amelyek az adósságrendező törvények folytán érték a bankokat. Eppen ezért elkerülhetetlenül következnek a fentemlített visszafizetési eredmény.

Természetesen megfelelő eltérésekkel azonos volna a helyzet a más bankoknál is.

Szerintem ezzel szemben egyedül helyes megoldás az, hogy a legkülönbözőbb okokból keletkezett veszteségek az egyenlő elbánás elvének megfelelően, arányosan osztassanak meg az összes betevők között. Ez pedig másképp nem történhetik meg, mint az összes betétek

Még mindig nem alakult ki teljesen a helyzet az amerikai nagy sztrájk ügyében

A textilmunkásoknak csak ötven százaléka fogadta meg a sztrájkra szólító parancsot

„A hét végére már 90 százalék teszi le a munkát” — mondja a sztrájkvezér, aki az elsietett előkészületekben látja a sikertelen elindulás okát

London, szeptember 6.

Az amerikai textilsztrájkokról olyan jelentések érkeztek Londonba, hogy a munkások magatartása távolról sem elégíti ki a sztrájkvezérek igényeit.

A textilszakma munkásaiból mindössze 50 százalék hagyta abba a munkát,

bár a helyzet még most sem alakult ki teljesen. A sztrájkvezetőség az első szóra százszázalékos csatlakozást várt s így igen elkeseredett, mert bármilyen erővel is lépjenek fel a sztrájkörök, képtelenségnek látszik a másik ötvenszázalékot is sztrájkra kényszeríteni. Gorman, a sztrájk legfőbb vezére azért még nem veszítette el minden reményét. Kijelentette, hogy a hiba egyedül az elsietett előkészületekben van. Most azonban, hogy a sztrájk már megkezdődött, minden bizonnyal észretérnek azok a munkások is, akik nem kaptak kellő irányítást és tájékoztatást és csatlakoznak a mozgalomhoz.

— A hét végére — mondotta Gorman — a munkásság 90 százaléka sztrájkolni fog.

Ezzel szemben a főzőipari szakszervezetek elnöke azon a véleményen van, hogy

a nagy sztrájk nem sikerült, a sztrájkvezetőség elszámította magát.

A harcot azonban most már minden eszközzel folytatni kívánja a sztrájkvezetőség. Ujabb kiáltványt bocsátott ki. Rendre és nyugalomra inti a munkásságot, de csak addig, amíg békében hagyják a sztrájkolókat. „Ha ütnek benneteket, üssetek vissza, ha rátok lönek, tüzeljétek ti is, ha pedig letartóztatnak benneteket, gyujtsátok fel a börtönöket és a fogházakat!” — mondja a kiáltvány.

Kedden nem voltak újabb fegyveres összetűzések, a nap csendben telt el. A rendőrségnek mindössze Macon-ban kellett közbelépnie. Itt a sztrájkolók felborítottak egy autóbust, amely az egyik gyárba igyekezett. Az autóbusz utasai közül 12 ember könnyebben megsebesült.

Kedden este hozták a jelentések azt a hírt, hogy Hollywoodban a rendőrség több sztrájkolót letartóztatott, mert az a gyanu merült fel ellenük, hogy dinamitot

rejtegetnek. Az egyik dinamit-gyárból ugyanis

eltűnt kilenc kiló dinamit s a rendőrség gyanuja az, hogy csak a sztrájkolók lophatták el.

Az újabb jelentések most azt adják hírül, hogy az eltűnt kilenc kiló dinamitot Mary Pickford moziszinésznő gépkocsiszínében találták meg, elrejtve. Lehet, hogy a híres filmtélp ellen akartak merényletet elkövetni. A kilenc kiló dinamit elég lett volna arra, hogy a telep java-részt romba döntse. A vizsgálat erőteljesen folyik annak a megállapítására, hogy hogyan került a dinamit a világhírű moziszinésznő gépkocsiszínébe.

A kormány még mindig semleges. Washingtonban úgy tudják, hogy csak akkor lép közbe, ha megfelelő értesülései lesznek. Akkor aztán utasítja Lloyd Garrisont, az állami munkügyi tanács elnökét, Johnson tábornokot és Miss Perkins munkügyi minisztert, hogy együttesen dolgozzanak ki tervet a vitának döntőbíró-ság előtti békés elintézésére.

A német távirati irodák közlése szerint:

Brenner német orvostanár megtalálta a rák kórokozóját

Berlin, szeptember 6

A német távirati irodák egyelőre meg nem erősített híradása szerint, Brenner egyetemi tanár, a berlini élettani intézet anatómiai osztályának vezetője, hosszú évekig tartó kutatása eredményeképpen megtalálta és felismerte az eddig legszörnyűbb és legismertlenebb betegségnek, a ráknak a kórokozóját.

A jelentések szerint, a rák bacilláinak felismerésével párhuzamosan olyan eljárást sikerült kidolgozni, amely lehet övé teszi azt, hogy ezt a szörnyű betegséget az orvos a legkezdetibb állapotában is felismerhesse.

Ezeket a jelentéseket még nem erősítették meg orvostudományi vizsgálatok, és így még nem lehet teljesen hitelesnek adni nekik.

Ha azonban a jelentések igazaknak bizonyulnak, úgy biztos, hogy ez a felfedezés nemcsak az orvostudományban, hanem az emberiség történetében is új korszakot jelent.

A bánffyhungyadi árvíz legújabb jelentés szerint 150 házat öntött el

Bánffyhungyad, szeptember 6.

Bánffyhungyad ismét árvízveszedelembé került. A városi vezetőség hallatlan hanyagsága a csatornázás ügyében újra megbosszulta magát. A nagy esőzések miatt a Sebeskörös megáradt és

az állomás környékén hatvan házat elöntött.

A lakosság között nagy riadalom keletkezett.

Sok házban csak a gyerekek tartózkodtak, mert szüleik a mezőn dolgoztak. Nagy nehézségek árán sikerült kimenteni a segítségért síró-jajgató gyerekeket.

A veszélyeztetett házakból kilakoltatták az embereket. Husz alámosott házat összeomlás veszélye fenyeget. A kárt még nem tudták felbecsülni.

Derékig érő víz lepte el az épületeket

Legújabb jelentések szerint összesen százötven házat öntött el az áradat és derékig érő víz lepte el az épületeket. — Bánffyhungyadon éppen hetivásár volt és a nagy tömegben az árvíz hírére pánik keletkezett. Mindenki igyekezett hazafelé és a nagy tolongásban több gyermek elszakadt szülőitől. A gyerekek siránkozása az utcán csak növelte a riadalmat.

Az eső szüntével a Sebeskörös vízének növekedése megállt, de a veszély még mindig nem szűnt meg. A legkisebb eső után a víz ismét kilépne medréből és az alámosott, meggyengült házakat összedőléssel fenyegetné.

nek a fedezetlen veszteségekkel arányban álló redukiójával. Azon az úton tehát, amelyet a legutóbbi adósságrendező törvény 52., 53., 72. paragrafusai szabnak meg.

E szakaszok lelkiismeretes és gondos alkalmazása esetén a betétek összegszerű leszállítása nem fogja tulhaladni a tényleg elszerve-

Az árvízzel kapcsolatban most felmerült a kérdés:

mi van azzal a 37.000 lejjel, melyet a mócsvidéki miniszteri értekezlet utalt ki a Sebeskörös szabályozására?

Amint kiszámították ugyanis, a part rendezéséhez csak 35 ezer lej szükséges. A kiutalt összeg tehát elég lenne erre a célra. Most arra kíváncsiak Bánffyhungyadon, hogy egyáltalán kiutalták-e már a pénzt, vagy ha nem, miért várnak vele addig, amíg állandóan újra meg újra árvízveszedelem fenyegeti a város mélyeb-ben fekvő részeit.

dett veszteségek összegét, de ugyanakkor ezek a veszteségek az összes betevők között arányosan osztatnak meg s nem lesz lehetőség arra, hogy egyik betétes a maga teljes betétjét kaphassa meg, a másik betétes pedig elve-sztse azt.

Dr. Debreczy Béla

Új magyar bankjegy Petőfi

arcképével

Budapest, szeptember 6.

A Magyar Nemzeti Bank szeptember 10-én bevonja az eddig forgalomban levő 50 pengős bankjegyeket és azokat újakkal helyettesíti. Az új bankjegyeket Petőfi arcképe fogja díszíteni.

Tamási Áron új regényét írt

Brassó, szeptember 6.

Szeptember második felében indul meg a Brassói Lapokban

Tamási Áronnak,

az új magyar irodalom legeredetibb, legizesebb, legizmosabb tehetségű tagjának, a székely nép, az erdélyi föld, az örök magyar lélek szívet fogó, lélekzetállító írójának új regénye:

Abel Amerikában.

Az új Tamási-regény a magyar irodalom eseménye. Hőse az igazságot kereső, megindítóan fiatal, mosolygásra készíttető felforgató, egyszerű és bölcs székely legényke, Abel, — klasszikusaink felejthetetlen figurái mellé áll

lítható. Az új Tamási-regénnyel nemcsak a Brassói Lapok olvasóinak nyújtunk magas és tiszta irodalmi élményt, de hisszük és tudjuk, hogy megmozgatjuk vele a magyar olvasók százezres tömegeit is, akiket Abel eddigi kalandjai az erdélyi rengetegben, majd a társadalom bozótjaiban teljesen meghódítottak Tamási Áron írásművészetének.

*

Tamási rendkívüli írói presztízse felesleges-sé tesz minden különösebb reklámot. Tudjuk, hogy olvasóink ugyanolyan nagy örömmel fogadják ezt az írást is, mint amilyen boldogan adjuk mi.

Abel ezúttal a tengerentúltra vezet el bennünket, elképzelhető, hogy milyen gyönyörűségesen szép és mulattató lesz az, amit ottani élményeiről mond Abel, akit, mint hírlík, a filmen keresztül rövidesen az egész világ ismerni fog.

**2 hónapig körülbelül
2 X naponta**

.....leiert egy tökéletes fogapolást végezhet. Mert Nivea fogpaszta-lágy, könnyen habzó, egészen csodás ízű - ápolja fogait, egyúttal kiméli azokat és lehetét tisztává és üdévé teszi. Csak elsőrangú nyersanyagok...
Beiersdorf & Co. S.A.R., Braszov

Lei 22-

Magyar vasutasok, vigyázat!

Rejtett célja is lehet annak, hogy a vasuti vezérigazgatóság szeptemberre újabb nyelvvizsgát rendelt el

Adják be közigazgatási keresetüket azok, akiknek törvénytelenül felmondottak

Brassó, szeptember 6.

A romániai vasutigazgatóság hivatalos lapjában, a „Foia Oficiala C. F. R.”-ben C. Meruța vezérigazgató aláírásával rendelet jelent meg, amely a magyar vasutasokat igen közelről érinti, sőt talán egyedül csak őket érinti. A rendelet szerint

azokat a vasutasokat, akiknek a legutóbbi nyelvvizsgálata nem sikerült, szeptemberben újra nyelvvizsgára bocsátják.

Ha azután ez a második, vagy Isten tudja már hányadik vizsga sikerül, úgy állásaikban megmaradhatnak, ha azonban nem sikerül, úgy elbocsátják őket a vasút szolgálatából.

Mereuța vezérigazgató újabb rendelete igen alkalmas arra, hogy a legnagyobb meglepetést keltse. A magyar vasutasok az eddigi keserű tapasztalatok után igazán nem mernek arra gondolni, hogy ez talán valami közbenjárásnak

az eredménye, amelynek örvendeni kellene, hiszen még egy alkalmuk nyílik az állás megmentésére. Nem is gondolhatnak erre. Ha a vezérigazgatóság komolyan azt akarná, hogy megtartsa a magyar vasutasok egy részét legalább, akkor nem szaporoznák így a vizsgákat, akkor az elbuktatott vasutasoknak időt adna arra, hogy megtanulják az állam nyelvét. Egy-két hónap alatt nem lehet elsajátítani a nyelvet, hogyan remélhetnék tehát a vasutasok, hogy ezen az újabb vizsgán majd áttegyednek, ha pár hónappal ezelőtt elbuktatták? És miért kézbesítenek ki most is a magyar vasutasoknak nyakra-főre írásos lemondóleveleket? Azután meg: miért tartanak vissza többeket azok közül, akiknek a felmondásuk már lejárt és ha már visszatartják őket, miért csak szeptember végéig, éppen szeptember végéig?

Két fronton is kémeket fogtak a román rendőrség emberei

Konstanca, szeptember 6

A sziguranca megbízottjai, kedden délután letartóztattak négy partra szálló idegent, akik egy román gőzösön Konstantinápolyból jöttek Konstanca. A náluk talált kompromittáló irásokból kétségtelenül kiderült, hogy az idegenek egy nemzetközi kémiszervezetnek voltak a tagjai. A sziguranca vezérigazgatósága minden közelebbi felvilágosítást megtagad az ügyben.

TITKOS IRASSAL IRT LEVELLET HOZTAK EGY UKRÁN POLITIKUSNAK

A Cereșușin folyó romániai partján kedden este a határőrök gyanús idegent fogtak el. Az ismeretlen, aki Oroszországból szökött át, a megmozgás alkalmával egy vezető ukrán személyiséghez címzett, titkos irással irt levelet találtak.

A levelet megfejtés végett beküldötték a sziguranca vezérigazgatóságának. A futárt és a levél címzettjét Bukarestbe szállítják.

óvatossá a vasutasok s tartásuk kezük ügyében azokat a lehetőségeket, amelyeket a törvény nyújt nekik. Azok, akik felmondást kaptak, ne mulasszák el a 30 napos határidőn belül közigazgatási keresetüket beadni, nehogy ezzel az újabb taktikával kiessenek a törvényes határidőből. Amennyiben aztán a helyzet megnyugtatóan rendeződne, még mindig vissza lehet vonni a beadott kereseteket.

SZATMÁRON KETFELEKEPPEMAGYARÁZZÁK A RENDELETET

Jelentettük, hogy Szatmárra is megérkezett az a rendelet, amely a szeptember elsejére felmondott vasutasok felmondását október elsejére kitolta. A szatmári vagonjavító műhelyek igazgatója nem fogadta el ezt az új rendelkezést, illetve úgy magyarázta azt, hogy a felmondottaknak mindenképpen távoznuk kell szeptember elsején. Így is hajtott végre a rendeletet akkor, amikor a nagyjárművön a rendelet helyes értelmezésével a felmondást időről szeptember végéig kitölték.

Itt említjük meg, hogy újabban újra egész csapat mozdonyvezetőt utaltak a fegyelmi bizottság elé, azon a címen, hogy nem bírák tökéletesen az állam nyelvét s így a szolgálatra alkalmatlanok.

— Ideges embereknek és lelkibetegeknek az igen enyhén ható, mindig megbízható természetes „Ferenc József” keserűvíz — reggel éhgyomorra egy pohárral bevéve — rendes belműködést, jó emésztést és elegendő étvágyteret teremt.

A nagysomkúti pénzosztogatás a bíróság előtt

Mit mond a kis cseléd, aki ötvenezer lejes adományokkal támogatta ismerőseit

Szatmár, szeptember 6

A „vádolt”, aki szepegve ül azon a padon, ahol rendszerint gyilkosok, bicskázók és apró tolvajok szoktak ülni, mindössze tizenégy éves. Sima Anica a neve. Kis román leány, apátlan-anyátlan árva, kegyelemből tartja dr. Olsavszky Gyula nagysomkúti közjegyző. Ugy bántak vele a közjegyzőknél, mint a saját gyermekükkel. És mégis... Sima Anica, a tizenégy éves kis gyermek

kétszáz ezer lejt lopott ki a közjegyző pénzszerényéből.

Kétszáz darab ezrest emelt el egy őrizetlen pillanatban. Amikor rájöttek, már egy leje sem volt meg. Mire költötte? Mit csinálhatott a pénzzel? Faggatták a kislányt.

A kétszáz ezer lejből mindössze háromszáz lejt költött magára

Vett egy kis karton ruhát és egy pár papucsot. Ez volt minden. A többi pénz szétszótta a falusiak között. Az ismerősei között. Egyiknek ötvenezer lejt adott, a másiknak tízet, a harmadik csak ötszáz lejt kapott. És senki sem szólt a közjegyzőnek.

senkinek sem tűnt fel, hogy a gyermek vagyonokat osztogat el.

Persze, a csendőrségnek alapos volt a gyanuja, hogy a kislány nem magától lopott. Felbujtatták, még pedig azok bujtatták fel, akinek a pénzt szétszótta. Faggatni kezdték a kislányt, aki végül is mindent bevallott. Igen, azok biztatták fel, akik a közjegyző házában, udvarán vagy földjén dolgoztak. Kitanították, hogy hol a pénz, hogyan vegye el és megnyugtatták, hogy ne féljen semmit, nem történhetik semmi baja, hiszen még fiatalok és legrosszabb esetben csak megdorgálják majd a bíróság.

Persze most mindegyik tagad. Ott ülnek a kislány mellett a vádlottak padján. Horvát Tanase ötvenezer lejt kapott. Azt mondja, hogy nem igaz. Viszont a csendőrség az első kihallgatása alkalmával mindent beismer. Fre is van megjegyzé-

se. Azt mondja, hogy véresre verték a csendőrségen, mindent magára vállalt volna. Terhelő bizonyíték a gyerek vallomása, aki szemébe mondja, hogy ő biztatta fel a lopásra és a lopott pénzből ötvenezer lejt adott neki. Terhelő bizonyíték, hogy a lopás után Horvát Tanase rohamosan meggazdagodott. Kifizetett egy tizenötezer lejes váltót a banknál, holott már akkor életbelépett a konverziós törvény és nem volt sürgős a fizetés. Bivalyokat vásárolt, tengerit és még találtak is nála vagy tízezer lejt. Azt mondja, hogy az apósától kapta a pénzt, aki Bukarestben él.

Bárlea Costan csak tizenötezer lejt kapott. El is ismeri. Kapott, de csak kölcsönbe kapta. A tizenégy éves kisleánytól!

— És nem volt feltűnő magának — kérdi az elnök — hogy honnan van a gyermeknek annyi pénze? Egy tizenégy éves gyermek, aligha adhat kölcsön tizenötezer lejelet.

— Az ő dolga volt ez — rándítja meg a vállát Costan — minek törődtem volna vele. Azután fordít egyet a védekezési taktikán. Sirni kezd és leborul a gyerek előtt, hogy ne mártsa őt is bele, neki is gyerekei vannak és ő nem biztatta fel a lopásra. A kislány azonban összeszorítja a vékony kis száját, keményen ránéz az előtte térdelő emberre és makacsul mondja:

— De igen, maga is mondta, hogy vegyem el a pénzt, mert van az urnak elég. Marcus Floare szolgálékény is ötvenezer lejt kapott. Nyolcezer lejt ő maga is beismert. Jón egy szomszédasszony, aki azt állítja, hogy a házat meg akarta venni a szolgálékény, akinek mindössze háromszáz lejt havi fizetése volt.

Feder Joan, a másik szolgálékény megtalálta a maradék pénzt. Az illemhely felső deszkájára rakta a kislány azt, amit még nem osztogatott szét. Azt mondja Feder, hogy huszonegyezer lejt talált. Nem szólt róla senkinek, hanem eldugta a pénzét és kilépett a szolgálatból. Mindössze

sze ötszáz lejt költött el, a többit megtalálta nála.

Jönnek sorba a tanúk. Egyiknek ötszáz lejt, másiknak ezer lejt adott a kislány. Mindenki elfogadta és mindenki természetesen vette a nagysomkúti pénzosztogatást. Senki sem szólt a közjegyzőnek, pedig ekkor már keresték, hogy hová tűnt el a kétszáz ezer lejt.

A közjegyző nem kéri a leányka megbüntetését. Azt mondja, hogy tapasztalatlan, fiatal gyerek. Visszéltek a tudatlanságával, ő nem bűnös, de bűnösök a többiek annál inkább.

Két nap óta folyik a per. Két nap óta

Talán nem is kedvetlen tréfa ez!

Nagyszalonta ideiglenes tanácsa megteffte a legnagyobbat, amit megtehetett a város érdekében

„Nem loptunk” — jelentette ki a polgármester — „és ez többet ér minden munkaterv megvalósításánál...”

Nagyszalonta, szeptember 6.

Nagyszalontának kilenc hónapja van már időközi-bizottsága. Az időközi-bizottság elnöke Kovács Béla, a „polgármesteri” cím és hatalom birtokosa. Ez a Kovács Béla nem nagyon szereti az újságírókat, mert nem szereti tettei és baklövései fellett a bira'atot. Nemrégiben például összeszedegette magát a belügyminiszterrel és lapokat tiltott ki Nagyszalonta területéről, mert azok a lapok támadni merészték az ő polgármesteri személyét.

Kovács Béla és az ő időközi-bizottsága igen nagy ígéretekkel vette át a város vezetését. Az ígéretek közül azonban ezideig nem valósult meg semmi. Nem állították vissza a gimnázium ötödik osztályát, nem tettek járhatóvá egyetlen utat sem és nem tudtak előre jutni a hétmillió kölcsön törlesztése ügyében sem. Néha van az újságírókban rosszmájuság is, felkeresték tehát Kovács Bélát, hogy nyilatkozzék: milyen eredményekre tekinthet vissza az időközi-bizottság kilenc hónapos működési ideje alatt.

Kovács Béla nem zárkózott el mérgesen az „interjú” elől, sőt készségesen nyilat-

viaskodnak a felnőttek a gyerekekkel.

Mindegyik jól tudja, hogy ha a bíróság elítéli őket, ha bűnösnek mondja ki, akkor rámege a vagyon, mert vissza kell fizetni mindent a közjegyzőnek.

Az ítélet

A bíróság a vádlott Sima Anicát felmentette, míg Horvát Tanaset orgazdaság miatt 1 évi és 6 hónapi, Bárlea Costant bűnpártolás miatt 6 hónapi, Marcus Floaret ugyancsak orgazdaságért 1 évi és 5 hónapi, Feder Joan pedig lopásért 8 hónapi fogházzal sújtotta.

Az elítéltek fellebbeztek.

— Nem loptunk! — jelentette ki röviden és nagy önértettel. — Ez pedig többet jelent a város javára minden munkaterv megvalósításánál...

Ugy hisszük, fölösleges bőséges magyarázattal kísélni ezt a polgármesteri megnyilatkozást. Ez a nagy, szemérmetlen ösztönesség amugyis belénk fojtja a szót. Egy városvezetés, amelynél egyetlen nagy program volt: nem lopni, és ezt a programot végre is hajtották, örök érdemeket szerezve ezzel maguknak az összes megelőző városi tanácsok előtt.

Kegyetlenül maró tréfa ez. Vagy tán nem is tréfa?

HIREK

Gábor István:

MARGÓ

Az utcán a következő jelenetet van alkalom végignézni:

Egy nagyon elegánsan öltözött fiatal ember az egyik mellékutcában megáll egy farakás mellett. A farakásra rá van dobva egy kabát. A kabát egy szegény ember kabátja. Ugyanennek a farakásnak támaszkodik egy kis targonca. Nem kételkedés, hogy a rongyos kabát a targonca tulajdonosáé. A tulajdonos, egy napszámos ember azonban nincs sehol. Az elegánsan öltözött fiatalember belelépett egy pocsolóba, cipője sáros és vizes. A kínáló alkalmat nem tudja leküzdeni. Zsebkendőjét sajnálja és óvatosan körül nézve leveszi a farakásról a szegény ember kabátját és gondosan többször végigváltatja vele cipőjét.

De ebben a pillanatban megjelenik ingójában a napszámos. Az elegánsan öltözött fiatalember ott áll kezében a kabátot, amibe a cipőjét törölte, zavart és az arca vörösről. A napszámos egy pillanatra vet rá, azután a targonca után nyúl és megindul lassan cammogva előre.

A fiatalember még áll egy pillanatig a napszámos után bámul, majd ledobja a kabátot vissza a farakásra.

Mi történt itt? Sem a fiatalember, sem én nem értem.

Vajjon ez a napszámos olyan dzsentimen, hogy nem vesz fel egy kabátot, amibe más a cipőjét törölte és egyben olyan finom, hogy egy szót sem szól ezért, nehogy zavarba hozza az elegáns fiatalembert?

Avagy talán minden beszédet fölöslegesen tartva azonnal rendőrt szaladt?

Még az is lehetséges, hogy tudta, ismerete az elegáns fiatalember címét és másnap majd felkeresi és megfizeteti vele az árát?

Dehát miért nem szólott egy szót sem? Mi volt ez az arisztokratikus viselkedés, ez az aulikus légkör, ez a nüanszirozott finomság?

Nem értettük.

Csak akkor értettük meg, hogy mi történt, mikor néhány pillanat múlva egy másik favágó jelent meg az ajtóban és felvette a farakásról a kabátját...

„HOJOTOHO HÉJAJA”. Ha az olvasó úgy gondolja, hogy ez egy kínai császárnak a neve, akkor téved. De ha azt gondolja, hogy talán egy megvadult barbar népi harci kiáltása, akkor nem téved. A „Hojotoho héjaja” ugyanis Hitler legnagyobb intézkedése, amelyik megtiltja a Hurrá szó üdvözlését és helyettesíti Wagner Siegfriedjének harci kiáltását rendeltetve el kötelezőnek a jövőben...

A következő rendőri hírt olvasom:

Mocsár Sándor napszámos negyvenöt éves korában felakasztotta magát. Halálának oka: Nyomor. Családja éhezett. Az ügyesség megállapította, hogy büntény esete nem forog fenn és megadta a tetemesre az engedélyt... Büntény esete nem forog fenn?! Vajjon?! Egy pár percig foglalkoztatott ennek a könnyedén odavetett mondatnak az értelme, tartalma.

Ha ügyessé lennék nem merném ilyen könnyedén megállapítani, hogy büntény nem forog fenn. Rengeteg embert helyeznek vád alá Mocsár Sándor haláláért. Egy egész társadalmat ültetnék a vádlottak padjára...

Astra Mozgó

Nagy sikerrel fut

JEAN HARLOV,

a szöke amerikai filmtündér második nagy slágere:

A szöke párdúc

németül beszélő és éneklő film.

A legjobb amerikai slágerfilm.

— A nagyváradai monopol-ügy. A Velvart Imre nagyváradai lakosnál a monopol kihágási ügyben megejtett vizsgálatról lapunk f. évi augusztus 20-iki számában megjelent cikkünkre vonatkozólag megállapítjuk, hogy az ügyben eljáró Ulieru rendőrkormányzó szereplése teljesen törvényes volt és, hogy cikkünknek nevezett rendőrkormányzó szerepléséről irt humoros hangú részei egyéni becsületében senkit sem érintettek.

— A finác és a lebontott fűrés. Csikszeredáról jelentik: Az adókievítés és behajtás terén egymást érik az elképesztőbb események. Ime egy a sok közül: Becze Ferenc csikszicsói gazda évekkal ezelőtt a Hargita Szegespaták nevű részén vizifűrészt épített. 1933 júniusában

a fűrészt lebontotta és szabályszerűen jelentette az illetékes pénzügyi ellenőrnek, hogy a hihetetlen nagy adóterhek miatt kénytelen volt fűrészt lebontani. A pénzügyi ellenőr a többi elintézésre váró porosodó akták közé helyezte az irást és így történhetett meg, hogy a folyó évre is kivetették a lebontott fűrészt utáni adót és azt végre akarták hajtani. Ennek során az adóvégrehajtók sehol sem találják az 1933 nyarán lebontott vizifűrészt. Becze most újabb kérvénnyel igyekszik rendezni összekuszált adója sorsát. Éppen itt volna az ideje, hogy az ellenőr urak is elvégezzék a dolgukat s hiábavaló munkával ne terheljék az adóbehajtó közölgést és ne zaklassák az adófizető polgárokat.

ABLAK

Nincs az évek olyan hónapja, amelyben a szervezethez hiányát más és más aktualitás kapcsán ne éreznék. Most az iskolai évi küszöbén legveszedelmesebben mutatkozik iskolaügyünk szervezettlensége. Egy-egy magyar iskola kapuja körül kis és nagy tényezők harca kaparog és ahol becsukódik a magyar szó otthona, ott csak siránkoznak, szervezett védelem és szervezett önszegély helyett. Egyetemre járó ifjaink már tizenöt esztendeje színik a megfelelő otthon hiányát, nem is említve a szükséges többi segítséget. Általában egészen elfeledkeztünk arról, hogy nekünk képviselőink is vannak, akik, mintha kissé túlzottan gyakorolnák a hallgatás művészetét. A nyaralást mégsem volna szabad olyan komolyan venni. Kissé túlkényelmes dolog mindent a sajtóra bízni. Kiállni egy kissé, urak! Elmúlt a nyár, Ezt a figyelmeztető kis virágjelzést — úgy érezzük — ki kell tennünk az ablakba.

Két női soffőr egymásnak rohant a kocsijával

Borzalmas szerencsétlenség a prágai országúton

Prága, szeptember 6

Kluge Helga színésznőnek, az ismert nagyiparos leányának óriási sebességgel rohanó autója, amelyet maga a színésznő vezetett, Prága mellett az országúton összeütközött egy szembejövő gépkocsival, amelynek kormánykerékénél szintén fiatal nő ült.

A két egymásba rohanó gépkocsi összetört és felrobbant.

A roncsok alól holtan húzták ki a színésznő kisértőjét és Reinhardt nevű fiatal tanítványát. Maga a színésznő rendkívül súlyos sebesüléseket szenvedett. Erdek, hogy a színésznő pár nappal ezelőtt szerződött a prágai német színház és most azért utazott Prágába, hogy jelentkezzen a színháznál.

Hogy a másik kocsit utasaival mi történt, arról nem érkezett jelentés.

KÜLFÖLD HUMORA

Amikor a fodrász pihen és teljesen a vasárnapi szórakozásnak szenteli idejét.

— Országos kereskedő-kongresszus Szatmáron. A szatmári kereskedők érdekképviseleti szervei október hó 7-én Szatmáron országos jellegű kereskedő-kongresszust rendeznek az EGE által, a Szatmári Kerületi Mezőgazdasági Kamarával karöltve október 6-10 napjain rendezendő nagyszabású mezőgazdasági, ipari és tenyészállat kiállításával kapcsolatban. Kereskedő körökben máris nagy érdeklődés nyilvánul meg a kongresszus iránt, mely az összes kereskedőselelmeket napirendre tűzte megvitátás és orvoslás keresése céljából. A kongresszusra utazók részére gondoskodik a rendezőség kedvezményes áru vasúti jegyekről, kényelmes elszállásolásról. Ezügyben megkeresések a Kereskedők Társulata, Satu-Maró vagy Weiss Zoltán elnök címére küldendők.

— Álmában ráomlott a ház. Kolozsvárról jelentik: Negru Nikita, Marótlaka községbeli parasztgazda, kedden éjszaka kint aludt földjén, egy rozoga kunyhóban. Éjfélt után nagy vihar támadt, a gyenge kis építmény összeomlott és maga alá temette a mitsem sejtő gazdát. Reggel hét éves leánya talált rá holtan. A vizsgálat megállapította, hogy a szerencsétlenségért senkit sem terhel felelősség és engedélyt adott a szerencsétlenül járt gazda eltemetésére.

— Tátray Kornélia, Budapesti diplomát ének- és zongoratanár a tanítást lakásán megkezdte. Legtökéletesebb hangképzés, belcanto olasz módszer szerint. Leggyorsabb kiképzés Diseur-ök részére. Zongoratanítás a legmodernebb Senn módszer szerint.

— Egy szökevény gyengécske elfogatása. Bukarestből jelentik: Pár nappal ezelőtt, a doftanai börtönből megszökött Leffler Izák, különböző bűncselekményekért többévi súlyos börtönrre ítélt gyengécske. Leffler a szökés után abból tar-

totta fenn magát, hogy sorra fosztogatta a környező falvak lakosait. Kedden este Plojest városának egyik zugkorcsmájában egy betévedő csendőr figyelmes lett Lefflerre, aki egy nagyobb társasággal mulatott. A csendőr le akarta igazoltatni a szökevényt, azonban holtlészeg volt és így nem tehetett eleget a felszólításnak. Beszállították a rendőrségre és ott a nála levő irásokból megállapították személyazonosságát. Amire részegségéből magához tért, a szökött fegyvere már csendőrszuronyok közt, egy szekéren, utban is volt a doftanai börtön felé.

— Szövetkezeti vándorgyűlés Szatmáron. Az erdélyi hitel-, fogyasztó és tejszövetkezetek az EGE által a Szatmári Mezőgazdasági Kamarával és Vármegyei Gazdasági Egyesülettel karöltve Szatmáron október 6-10. napjain rendezendő nagyszabású mezőgazdasági kiállítás tartama alatt Szatmáron szövetkezeti vándorgyűlést rendeznek, amelyen a szövetkezeti eszme hívei nagy számban fognak megjelenni, ahogy az előkészületekből már most megállapítható.

— Kisiklott egy tehervonat Málnásfürdőn. Csikszeredáról jelentik: A kedden délutáni, Brassó felé igyekvő tehervonat négy kocsija Málnás község közelében kisiklott. A Brassó-Csikszereda között közlekedő 413 és 414-es személyvonatok már átszállással bonyolították le a közlekedést.

Időjárásjelentés. A budapesti időjárásjelző intézet jelentése szerint a hőmérséklet emelkedik. Időnként még jelentkező élénk szél, lényegesen kevesebb eső.

— Jövedelem és megelégedés. Irta Griger-csik Géza. Az igazságos adó és igazságos fizetés mindenkit személyesen érdeklő problémát teljesen új szempontból tárgyalja ez a most megjelent tanulmány. Általánosan hangzottatott panasz a közgazdasági irodalomban, hogy korunkban az ember mint egyén, érdekeivel alig, vagy éppen semmit sem törődnek. E munka arra tanít, hogyan kell a jogos egyéni érdekeknek megfelelően szétosztani a pénzügyi terheket és a jövedelmeket, hogy azok gazdagot és szegényt azonos módon érintsenek. Ezt az első pillanatra megoldhatatlannak látszó problémát a szerző meglepően egyszerű s gyakorlatilag is, bármilyen gazdasági viszonyok mellett könnyen alkalmazható módon oldja meg egy új lélektani tétel, az u. n. pszichofinanciális törvény alapján. A szerző gya-

FIGYELEM!

Tíz finom cigarettát elegáns csomagolásban 12 Lei

A CIGARETTA NEVE?

UNIREA

12 lejért 10 UNIREA cigarettát kaphat szép dobozba csomagolva. AZ UNIREA CIGARETTÁK nikotinmentesítve vannak, szópoka nélkül, alakjuk nagy és elegáns. AZ UNIREA CIGARETTÁK megőrzik illatukat és egyesítik magukban a legfinomabb cigaretták ízét és aromáját, amelyet, hogy NIKOTINMENTESEK.

SZIVJON UNIREA CIGARETTÁT!!

korlati példák mutatja meg, hogyan számíthatja ki az olvasó azt az adót, illetve fizetést, melyet jövedelme után fizetnie, illetve állása után kapnia kell. Ugyanezen elvek alkalmazhatók a már meglevő adók és fizetések emelésénél, avagy csökkentésénél, az igazságos pénzbüntetések kiszabásánál stb. s így bátran elmondhatjuk, hogy a munka egy a magánember, mint a társadalmi és fináncpolitikus érdeklődésére egyaránt számot tarthat. Ára 35 lej. Kapható a Brassói Lapok könyvosztályában, Brassó, Kapu-utca 56-58., az udvarban.

— A békásiak csendőrt „játszottak”. Tudósítónk jelenti: A békásiak elbizakodottságára igen jellemző az alábbi eset. Réti Miklós gyergyószentmiklósi gazda nyári munkáját végezte a Békás község közelében fekvő Zsedánpataka nevű havasrészén. Munkájában észrevette, hogy Cionca Sándor békási gazda lova az ő kertjében legel. A tilosban legelésző jószágot megfogta, istállójába kötözte és üzent az állat tulajdonosának, hogy tilosban legelésző jószágát hajtsa el, majd dolga után nézett. Néhány óra múlva iztóztató kiabálásra lett figyelmes. Eszténája felé ment, ahol Cionca Sándor, Farcaş János és egy Caia nevű ember rátámadtak s ütlegetni kezdtek. Ekkor derült ki, hogy az istállóba kötött ló a nagy melegeben rátelepedő szunyogcsipések következtében hánykolódni kezdett, miközben a nyakán levő kötéllal megfojtotta magát. Az előre nem látott eseményért Réti okolták a békásiak, előbb agyba-főbe verték, kezeit hátrakötötték és csendőrmódra a gyergyóbékási őrsre kísérték. Itt az elkinzított embert nyomban szabadlábra helyezték, a tényállás megállapítása után a hatósági körörről által kiállított bizonyítvány alapján, az önkényesen csendőrt játszó gazdák ellen súlyos testi és szabadságértés címén bünvádi eljárást indítottak.

— Elhízott egyéneknek a már régóta szívesen alkalmazott természetes „Ferenc József” keserűvizkura a bélmozgást erőteljesen előmozdítja, az anyagcsere-tetemesen élénkíti, a zsírmennyiséget megfelelően lecsökkenti és a testet könnyedé teszi. Az orvosi szakirodalom kimutatja, hogy a Ferenc József viznek a máj és a végbél felé irányuló vértelulásoknál, valamint aranyérvénél és prostatabajoknál is valóban áldásos hatása van.

Feltűnéstkelő áthelyezések a bukaresti hadbírósgától

Bukarest, szeptember 6

A bukaresti hadbírósgától „szolgálati érdekből” több áthelyezés történt. Pomponiu, Hotineanu, Pela ezredeseket, Hagi Stoica és Dan Pascu őrnagyokat, akik a legutóbbi nagyobb hadbírósgati ügyekben szerepet játszottak, a hadügyminisztériumba osztották be belső szolgálatra. Az áthelyezések Bukarestben nagy feltűnést keltettek.

— Utmutató a kettős könyvvitel gyors és könnyű elsajátítására. Összeállították Neuländer Ottó és Marocvic Iván. Ára 30 lej. Posta szétküldéssel 35 lej. Csak a pénz előzetes beküldése mellett küldi a Brassói Lapok könyvosztálya.

Astra LUX Mozgó

Műsoron van

Gál Franci

legsikerültebb alkotása, a humor valóságos kincsesháza.

CSIBI

Főszerepben: Gál Franciska, Hermann Thimig, Leopoldina Konstantin, Anton Edthoffer, Malmay Tibor és Paul Lindtgen.

Járványos betegség esetén

ragasztanak ki a járványtól látogatott lakások ajtajára vörös cédulákat, ezzel jelezve, hogy: vigyázat, ragályos beteg van a házban. Ez jut akaratlanul is eszébe annak, aki az aradi pénzügyigazgatóság egyes kerületi adóhivatalait felkeresi. Az adókerületek hivatalos helyiségeinek ajtóit és falait vörösszínű tapétával vonták be: árverési hirdmények szomorú nyomtatványtömegével tapétázták ki ezeket a helyiségeket.

Járványos betegség — valóban járványos betegség az a tünet, amely a vörösszínű árverési hirdmények mögött meghúzódik. Járványos betegség, amelynek Fízetéseketelenség a neve. Fízetéseketelenség vagyunk, kiszáradt a zsebünk, amelyből most már nem is csurran, nem is csöppen a fillér. Nem csak az adófillérek cseppjei apadtak el a zsebek forrásából, de elapadtak az egyéb kiadásokat fedező pénzcseppcsek is...

Optimista hajlamosságú emberek hangoztatják, hogy: enyhült a válság. Optimista emberek arról beszélnek, hogy: könnyebbülési folyamat indult meg a túlfeszített gazdasági idegrendszeren. És következtetések alátámasztására ezt hangoztatják: emelkednek az árak:

Tudjuk, tudjuk: gazdasági törvényszerűség, hogy az árak emelkedése a termelés fellendülését jelenti. Tudjuk, hogy az Egyesült Államok gazdaságpolitikája is e körül a kérdés körül fordul meg, hogy emelkedő árak mellett újabb és újabb munkástömegeket kapcsolhatunk a termelési folyamatba. De azt is tudjuk, hogy ez az a pont, amelyen fennakadva az amerikai kísérlet úgy vergődik, mint zátonyra futott hajó. Mert igaz: emelkednek az árak, de hol kísérik a kereseti lehetőségek ezeket az emelkedő ártendenciákat a drágulás irányvonalaiban? Sehol. Hol emelkednek a fizetések? Sehol. Ezért sztrájkol másfélmillió ember ezidőszáig Amerikában.

És hol van az a bizonyos gazdasági enyhülés? Hol mutatkozik? Hogy a kereskedő, ha elad egy pár cipőt, akkor ezen a pár cipőn többet keres drága árak mellett, mint azelőtt? Nem hisszük. Mert lehet, hogy egy pár cipőn többet keres, ha drágább az ár. De amíg olcsóbb volt a cipő, addig mégiscsak több lehetőséget volt az eladásra, mint most, a „konjunktura” hajnalán...

Igenis: járványos betegséget jeleznek a vörös cédulák, amelyek ellepik az aradi adóhivatalok falait és ajtóit. Járványos betegséget, amelynek fizetésképtelenség a neve. A költségvetés megdöbbentő deficitje igazán nem konjunktúra-jelenség és nem konjunktúra való tünet az sem, hogy a pénzügyminiszter külön felhívásokkal fordul az adózókhoz.

Járványos betegség ez. Amelynek egyik tünete, hogy kiszáradt a zsebünk. Kiszáradtak az adófizetői zsebforrások és az éveken keresztül mesterségesen felduzzasztott adófolyam vízállása így természetes módon alaposan lecsökkent.

Az árverési cédulák vörös színe valóban rettenetes szimbólumot jelképez. Súlyos betegek vagyunk mindannyian, mindannyiunkat a zsebláz gyötör — és ez a betegség ragályos. Azonban szerencsére, vagy talán sajnos: nem igen akad már olyan valaki, akinek félnie kellene a ragálytól. Mindannyiunk magunkban hordozzuk a kórt...

Fő az előrelátás

A Prevederea nevű aradi rendőrségi kishitelbank csufos visszaéléseinek ügyében tovább folyik a bünyügyi hatóságok vizsgálata. Hihetetlenül csunya bofrány lapul meg ennek az ügynek iratsomói között és annyi különös vád zsufolódott össze a vizsgálóbíró asztalán, hogy a bünyügyi hatóságok szinte maguk sem mernek hinni ebben a vádlavinában. Vizsgálják tehát, vizsgálják tovább a csunya panama-ügyet, amelyből csak egy kérdést tisztáztak eddig. Éspedig: hogy a Prevederea (Előrelátás) régi vezetői bizony nem voltak tulzottan — előrelátóak...

Csunya dolgokról beszél az aradi filmhíradó:

Csődöt mondott az aradi városi filmgazdálkodás

Jobb filmek helyett kartellt szervíroz a városi moziüzem az aradi közönségnek

Az aradi városi mozik üzemétől a város vezetősége meg akar szabadulni. A helyzet ugyanis az, hogy ezek a mozik évek óta jövedelem helyett, deficitet eredményeznek. Az elmúlt évben például Arad város polgárságának egy millió lejt meghaladó összeget kellett saját zsebből kifizetnie azért a luxusré, hogy a város házi kezelésbe vette a mozgósínházakat.

Még évekkel ezelőtt történt, az erőszakosságáról közismert Lutai polgármester rezsimje idején, hogy a város erőszakos módon, egyenesen diktatórikus eszközökkel elkobozta a magánkézben levő mozikoncessziókat és házi kezelésbe vette a mozikat. Egész sereg külvárosi mozi is létesítettek, ugyanekkor pedig a bel- és külváros határán levő régi lovardát halatlant költséggel „elegáns” moziá alakították át.

A moziüzem azonban sehogysem jövedelmezett. A sokmillió befektetéseket nemcsak lehetetlenség volt megfelelő bevétellel fedezni, de egymásután kellett megszüntetni a külvárosi mozikat is. Végül is két mozi maradt a városnak, ezt a két mozi is két balkézrel vezették. Az egyik mozgósínház az ország legmoder-

nebb és legszebb ilyen szórakozóhelye volt, a város központjában fekszik: mégis másodhetes moziá degradálták és ezzel módot adtak az ugyancsak belvárosban létesített és magánkézben levő konkurrens moziállalatnak, hogy valósággal lelépje a városi moziüzemeket. A külváros és belváros határára épített új premiermozi, eltekintve rossz elhelyezésétől, ugyszólván megszakitás nélkül gyenge filmeket hozott és így képtelennek bizonyult a verseny felvételére.

Igy jutottunk el a milliós deficitek korszakába. A város polgármestere, a közismerten jóindulatú Ursu János dr. nemrégiben kijelentette, hogy a városi mozik vezetősége képtelen az adott helyzeten javítani és egyetlen kiút a városi mozik bérbeadása. Bár nyilvánvaló, hogy adott helyzetben különösen, csak minimális bérösszeget lehet elérni és bár nyilvánvaló, hogy Arad polgársága „hiába nyelte le a békát”, amikor az erőszakkal elnyert mozik súlyos ódiumát magára váltotta, mindennek ellenére most már mindenki örömmel üdvözölte volna a mozik bérbeadását. Ez azonban érthetetlen módon egyre késik. Már hónapok óta késik.

A bérbeadás módszere helyett a város kartellt létesített a magánkézben levő moziá. A kartell állítólag a közönség érdekeit szolgálja olyan módon, hogy a magánmozi nem csinál konkurrenciát a városnak. Nem játszanak egyzsánerű kápeket s ha nagy filmeket kötnek le, ugy azt egyszerre „pendlizéssel” játsszák. Mi a pendlizés? Ahelyett, hogy két mozi két jó filmmel kedveskedne a közönségnek a szezonban, egy nagyobb filmet egy időben vetítenek. A közönség tehát válasszthat, vagy elmegy a belvárosban levő magánmoziába, vagy a kicsit kijebb eső városi moziába?

A különös új módszerrel kapcsolatban sok szóbeszéd kering a városban. Így többek között azt veszik, hogy bizonyos, a moziüzemtől éppenséggel nem idegen személyiségek szántszándékkal „le akarják gyengíteni” a városi mozikat, hogy amikor már semmi értéket sem képviselnek, szájuk ize szerint intézhessék bérlet kérdését...

Mindenesetre elvárjuk Aradváros vezetőjétől, hogy végre erős kézzel és nem kartell-alapon teremtsen rendet az aradi mozgósínházak „kulisszái” mögött

NEM IROM MEG,

hogy az önálló magyar pénzügyi vezetéssel kapcsolatos nagyszabású magyarpárti gazdasági terv nem számít újdonságnak. Nem irom meg, mert ez talán nem is fontos. Ami fontos ezzel a gazdasági tervvel kapcsolatban, az a következő:

Hosszu hónapokkal ezelőtt történt, még a Magyar Párt legutóbbi kongresszusát megelőzően, hogy egyik aradi magyarpárti vezetőségi tag nagyszabású gazdasági tervvel járult az aradi vezetés elé. A pártvezetőségi tag azt kérte annak idején, hogy az alaposan és részletesen kidolgozott gazdasági tervet terjesszék a párt kongresszusa vagy a központi végrehajtóbizottság elé. Az aradi csoport el is fogadta a tervet, amelynek elgondolása az volt, hogy Erdély magyarságát szoros gazdasági egységbe fűzve gazdasági értelmet adjon a magyar kisebbség tömörülésének.

Az aradi csoport magáé is tette a tervet, amelyet ekkor elküldöttek Kolozsvárra, a párt gazdasági szakosztályához. A gazdasági szakosztály különös véleményezéssel küldötte vissza a tervet: a gazdasági szervezkedés gondolatát — így szólott a szakértői vélemény, — el kell vetni. Elképzelhetetlen ugyanis — ezt a megállapítást jól jegyezzük meg, — elképzelhetetlen ugyanis, hogy Erdély magyarsága önállóan, függetlenül az ország egységes gazdasági problémáitól szervezkedjék meg. Az erdélyi magyarság gazdasági problémáit — mondotta a kolozsvári gazdasági orákulum, — csakis az ország egyetemes bajával szerves kapcsolatban lehet megoldani. Önálló gazdasági szervezkedésnek nincs helye.

Amikor megírtuk a történeteket, elsősorban azt kifogásoltuk, hogy az ügyet így, ilyen módon intézték el. Nem vitattuk: lehet, hogy a tervet rossz volt, lehet, hogy nem felelt volna meg a célnak, de azon az alapon, hogy „Erdély magyarságát nem lehet önálló gazdasági egységbe csoportosítani”, ezen az alapon nem lehet elintézni ezt a nagyfontosságú kérdést.

Ezt szögeztük le annak idején és ezért ért súlyos támadás később Gyárfás Elemér dr. részéről, Gyárfás dr. személyes sérelemnek minősítette, hogy az esetet szóváltottuk és személyi presztizsével szállott sikra az önálló gazdasági szervezkedést elvető álláspont mellett.

Milyen különösök a véletlen utjai. Most ugyanis éppen Gyárfás Elemér dr. vette fel az önálló, központi magyar pénz intézet tervét. A Magyar Párt egésze alatt szervezendő magyar gazdasági bank, gazdasági szervezkedés eszméjét. Amely felett maga is pálcát tört. Amelyről megállapította, hogy a lehetetlenségek világába tartozik...

Nem, tényleg nem fontos, hogy annak idején, az aradi tervetben szó volt a magyar pénzügyek központi irányításáról. Ez nem fontos. A fontos az, hogy ugyszólván máról-holnapra megállozott a kolozsvári központ gazdasági szakértőinek véleménye.

Vége, végre: másfél évtizednél hosszabb kisebbségi sors után megszületett a hivatalos gazdasági programnak legalább az alapja. Örömmel kell hogy üdvözljük. Minden magyar embernek támogatnia kell a tervet. Amelyről csak azt kívánjuk megjegyezni: hónapokkal ezelőtt megszülehetett volna.

Igéret szép szó, —

ha megtartják úgy jó — így mondja ezt igen bölcsen a közmondás. És így véli ezt, úgy hisszük, minden aradi polgár is, aki figyelemmel kíséri a belvárost a Mosóczy-teleppel összekötő vasuti felüljáró ügyét. A felüljárót, a híres aradi viaduktot, éveken keresztül nem javították, jöllehet ez szerződéses kötevézettség lett volna az államvasutnak. A viadukt — akármilyen kitűnő békebeli építmény is volt, — ilyen módon felmondotta a szolgálatot. Le kellett bontani, mert használhatatlanná vált. Le is bontották, még évekkel ezelőtt. Azóta különös játék folyik ezzel a felüljáróval, amelynek lebontása valósággal elvágta a belvárostól Arad legnépesebb új települését, a

Mosóczy-telepet. Az államvasut nem is vett tudomást arról, hogy ezt a felüljárót neki kötelessége ismét forgalomképes állapotba hozni. Hiába volt minden intervenció, hiába kilincseltek Bukarestben a legelőkelőbb politikusok, akiket Arad lakossága közbenjárásra kért fel: a viaduktot nem helyezték vissza helyére. Így ment ez éveken keresztül. Pop C. István, a megboldogult nagynevű politikus, a kinek szűkebb pátriája Arad volt, annak idején átlag hetenként nyilatkozott: rövidesen elkészül a viadukt. Ám a viadukt mégsem készült el. Azóta Pop C. István meghalt, rezsim-változás következett és az új rezsim új vezetői szintén átlag hetenként jelölik meg a

pontos dátumát annak, hogy mikor készül el a viadukt. Legutóbb hivatalos jelentést adtak ki: hétfőn elkezdik a viadukt újraépítését. Ennek körülbelül három hete. A viadukthoz azonban — mondanunk sem kell — hozzá sem nyultak.... A vasuti felüljárónak helyénmaradt részeit benőtte a fü... az ügy aktáit beleperte a por... az aradiakat pedig ellepi a keserűség valahányszor erre a felháborító buzavonára gondolnak, vagy éppen holmi be nem tartott ígéretekkel emlékeztetik arra, hogy mennyire nem lehet manapság az ígéretekre számítani...

Itt az ősz...

váratlanul, gyorsan köszöntött be... sármánccal ponta be a belváros utcáit... és tűzifa, meg ruhagondokkal a járókelőket... Itt az ősz: hűvösebbek a napok, esik az eső és ha ki is süt néha a nap, érezni: ez már nem a nyár perzselése, hanem az ősz fáradt bucsuzkodása... mert bucsuzik az ősz, hogy helyet adjon a télnek... Az ősz nem a nyár utójátéka, hanem bevezetője a télnek, a télnek, amelytől fázósan huzódzik ember és állat, növény és minden élőlény, egyaránt...

Itt az ősz: hány ezer és ezer aradi család kesergi panaszosan, hogy ismét eljött a sáros idők időszeke. Mert ilyenkor, ősszel látni csak: sárba és piszokba fullad ez az elhanyagolt város. Az aradi külvárosok lakói nem érnek rá, hogy elmerengjenek a „haldokló természet” szépségein. Arra kell, hogy vigyázzanak: bele ne fulladjanak a sártengerbe, amely mindent elönt, elborít körülöttük...

Az aradi ősz a város lakosságának nagy többsége számára csak újabb panaszforrás. Az aradi külvárosok belefulladnak a sárba. A sárba, amelyből csak a panaszok sok ágas-bogas tírágá sarjul életre...

K Ö Z G A Z D A S Á G

Áru- és pénzpiac

Fűszer- és gyarmatárú piac

(Temesvár) Fűszer- és gyarmatárúpiac: Kávé ab Galac: Rio 70, Lavé Müller 73, Lavé Duivis 75, Maragójip Edel 135. — Rizsben a belföldi rizshántolók áremelkedése tovább tart, külföldi rizs nincs a piacon, behozatali engedélyek hiánya miatt. — Fűszerárak: borsban a piac kifogyott és áremelkedés állott be. Ár ab Konstanca 52, Fahéj egész ab Galac és Konstanca 32. Babérlevél ab Galac—Konstanca 12.50. Szegfűszeg ab Galac—Konstanca 50. — A közeledő szezonra való tekintettel a magyarannüzlet is megindult, ár ab Temesvár 65. — Szegedi paprikából kompenzációs uton igyekeznek valamit behozni, az eredmény eddig kétséges. Belföldi ár ab Temesvár 85. — Dégyümölcsök: ab Konstanca: mogoró 80, narancsola 8-as 48, füge új 24, citrom Verdelli 330-as prima 1000, Terza 950. — Vaniliában tovább áremelkedés van, ár 1700—1800. Külföldi rizskeményítő teljesen hiányzik. Méces Windabonna ab Temesvár 29. Kékítő indigo Schnabel ab Temesvár 43.

Bőráruk

(Temesvár) Nyersbőrpiac (vágóhídi árak): marhabőr 21, fejcs borjubőr 34, fejetlen borjubőr 44, juhőr 60—70.

Állatárak

(Temesvár) Bánsági sertésárak az előző hetekhez viszonyítva ismét kissé megszilárdultak, részben, mert a román exportőrök legnagyobb része innen fedezi szükségletét, részben a cseh export miatt. — Prima fehér angol sertés ab állomás 22. Kész mangalica sertés a Bánságban alig kapható. — A szarvasmarhák a bánsági vásárokon kissé gyengültek, mert az olasz és bécsi vásárok lanyha irányzata folytán az exportőrök nem akarták megfizetni a kért árakat a termelőknek. A legutóbbi vásáron jó parasztkörért 9—11 lejért adták.

Piaci árak

(Temesvár) Tej 3—4, tojás 1.50—1.60, marhabús 12—14—16, borjúhús 20—22—28, sertésbús 24—26—32, tehénturó 14—16, juhturó 25—30, hizott liba darabja 130—140, sovány liba párja 140—150, hizott kacsapárja 100—120, sovány kacsapárja 70—80, csirke rántani való 85, csirke sülti való 45, paradicsom 1.50—2, burgonya 1.50—2, zöldbab 4, fejeskáposzta 2—3, uborka 10 drb. 3—4, alma 6—7, szőlő 6—10, cukor dinnye 2, görög dinnye 2, körte 8—9, szilva 5—6, vaj 50—60.

AZ ERDÉLYI ERDŐIPAR R. T. (SWAG) új igazgatóságot választott, amelynek tagjai Nicolae Drossu ezredes, Nedelcu D. György, dr. C. Angelescu, Miclescu Constantin, Radulescu Elefterie, dr. Weiss Béla kolozsvári szeszgyáros és Fenyves Zoltán vezérigazgató. A felügyelőbizottság tagjai lettek: Sennensieb Hermann, a Kálozszegi Erdőipar r. t. vezérigazgatója, Dragos Navrea, Rudolf Buschek és Rákos Ödön. A vállalat mérlege 5 millió részvénytőke és 2 millió lej tartalék mellett 95 ezer lej veszteséget mutat ki 1933-ra, miáltal az előző évekről áthozott veszteségegyenleg 1 millió 720 ezer lejre emelkedett. A Grödl-koncernhez tartozó vállalat aktív vagyona 528 millióval szerepel a mérlegben, míg a hitelezők számláján 518 millió lej követelés szerepel.

ÁRLEJTÉSEK A KOLOZSVÁRI ERDŐIGAZGATÓSÁGNAL

Szeptember 6-án, csütörtökön a kolozsvári erdőigazgatóságnál árlejtést tartanak egy 69 hektár kiterjedésű máramarosi bükkerdő faanyagának eladására. Ugyanakkor árlejtést tartanak egy Szamosmegyében fekvő erdőszécsen levő 6662 köbméter lábónálló fenyőanyag kitermelésére is.

A MAGYARORSZÁGI TŰZIFAKERESKEDELEM

Újabb ostromot kezdett a romániai tüzipar beviteli monopóliuma ellen. Arról panaszkodnak a magyar kereskedők, hogy az új törvény teljesen kivetkét a kezikből a mai kvóta-rendszer segítségével és hogy a beviteli engedélyeket bankok és olyan cégek kapják, amelyeknek semmi közük nem volt eddig a fakeskedelemhez. A magas árak ellen is panaszkodnak a magyar kereskedők és kéri a román-magyar faegyezmény módosítását.

A szeszmonopol 300 millióért össze akarja vásárolni a piacon levő gyümölcspálinka-főlösléget

Összeült a legfőbb szeszszita-bizottság, hogy a szükséges pénz előteremtéséről gondoskodjék

Bukarest, szeptember 6.

Megemlékeztünk a régi gyümölcstermelők akciójáról, amelynek az a célkitűzése, hogy a kormány — a buzatermelők segítségének mintájára — intervenció vásárlásokkal juttassa a gazdákat megfelelő árakhoz, amelyek biztosítsák a termés értékesítését. Ugyanakkor a gyümölcstermelők azt is követelték, hogy a kormány szorítsa meg a gabonaszesz és gabonapálinka eladását és helyettesítse a gyümölcspálinka és borszesz fokozottabb elhelyezését támogassa. És hogy követeléseiknek minél nagyobb nyomatékot adjanak, a gyümölcstermelők rendkívül alacsony árakon kezdték forgalomba hozni a saját főzésű pálinkát, amivel lecsorították a szeszszitaárakat a piacon és ugyanakkor a szeszszitaárakat aggasztó visszaesést is előidézték.

Ezeknek az eseményeknek a hatása alatt szeptember negyedikére összehívták a legfőbb szeszszita-bizottságot, amelyben

az ipari szeszgyárak, borszeszgyárak, bormerelők és pálinkafőzők képviselői foglaltak helyet. A bizottságnak az a feladata, hogy az új kampány elején megállapítsa a természetes és mesterséges szeszszita közötti arányt, valamint lefektesse a szeszszita és a szilvatermelők közötti kollaboráció alapelveit. A gyümölcspálinkák monopolizálása különben is régi terve a kormánynak és csak pénzügyi okokon mulott, hogy ezt a tervet eddig nem lehetett megvalósítani. Amíg a gyümölcstermelők az utóbbi években nem voltak túlságosan bőségesek, ez a probléma még várható a megoldásra, az idén azonban az egész szeszszita sorsa függ a gyümölcspálinkák értékesítésétől.

Ezidőszent a falusi termelők a 30 fős gyümölcspálinka-körülbelül 10 lejért hozzák forgalomba. Olyan alacsony ár ez, amely nem felel meg a termelőknek sem,

akik csak a rendkívül nagy túlkínálat miatt kénytelenek olcsón tudni készle-

teiken. Még kevésbé konvenial az olcsó gyümölcspálinka a szeszszita monopolnak, mert attól lehet tartani, hogy a gyümölcspálinka teljesen ki fogja szorítani a forgalomból a gabonapálinkát, ami rendkívül érzékeny veszteséget jelentene a kincstár részére. Éppen ezért a szeszszita vezetősége azzal a tervvel foglalkozik, hogy felvásárolja a piacra kerülő gyümölcspálinka-többséget és ezzel megállítsa az árak további esését és ugyanakkor megvédje a gabonapálinka pozícióját is.

Terv szerint a monopol intervenció vásárlásaival legalább kétszeresére akarják a gyümölcspálinka forgalmi árát feljavitani.

ami maguknak a termelőknek is érdekben áll. A most ülésező szeszszita-bizottságnak kell megtalálnia a módját az intervenció vásárlások finanszírozásának. Ehhez az árjavító akcióhoz ugyanis hozzávetőleges számítás szerint legalább 300 millió lejre van szükség, amelynek az előteremtése ma nem könnyű feladat.

Nem hagyták jóvá a „Carpatina” szeben-megyei kincstári erdővételeit

Állítólag maga a cég is közbenjárt a drága erdővásár visszacsinálása érdekében

Az évek óta tartó faipari válság következtében a nyersfatermelés minimálisra csökkent és már az év elején szilárdult be a gömbfaárakban, miután a minimális készletek mellett az egész vonalon áremelkedést várnak ebben a cikkben. És a nyári kereslet fokozódása ellenére igen sok fűrészüzem nem erőltette az eladásokat, mert azzal számolt, hogy később a nyersfa is többé kerülhet esetleg, mint amennyit most a készruért fizetnek. A feldolgozó gömbfa hiánya azt vonta maga után, hogy a fűrészárak ebben az évben megint megkezdtek az erdővásárlásokat, amire már évek óta nem volt példa és a különböző állami erdővásárlások a legkevesebb verseny alakult ki a venni akaró cégek között.

Faipari körökben sokat beszélnek most egy ilyen konkurrenciázú árlejtésről, amely még július elején zajlott le. Az erdőkincstár Szebenmegyében nagyobb állami erdőszécsen faállományának kitermelésére tartott árlejtést, amelyen többek között a Carpatina, Ofa, Feltrinelli, Lomási és más cégek vettek részt. Az erdőszécsent különösen a három első küzdött, de végül is a Carpatina ajánlatát fogadták el, a mely horribilis tőárakat ígért. Faipari körökben sehogy sem tudták megérteni, hogy a Carpatina milyen kalkuláció alapján tudott 50 százalékkal magasabb árakat beajánlani, mint az utána következő két legdrágább cég.

Ugy látszik, hogy időközben maga a Carpatina is észrevette, hogy elszámította magát és hogy az általa megajánlott vételár még akkor is túl magas, ha a szobanforgó erdőszécsen valóban közel fekszik is az üzeméhez. Tekintettel arra, hogy az árlejtésen részt vett egy szövetkezet is, amely az árlejtést megtámadta, szakörökben elterjedt hírek szerint maga a Carpatina is közbenjárt az árlejtés megsemmisítése érdekében, hogy szabaduljon a súlyos obligó alól. A központi árlejtési hivatal most meg is semmisítette a júliusi árlejtést és új versenytárgyalás kiírására utasította az erdőkincstárt.

Az új kamarai törvény megváltoztatására indítanak mozgalmat a bukaresti kereskedők

és kéri a novemberre jelzett választások elhalasztását

Bukarest, szeptember 6.

Abból az alkalomból, hogy félhivatalos jelentés szerint a kereskedelmi és iparügyi minisztérium november negyedikére kitűzte a bukaresti kamara választásait és hogy rövidesen ezen határidő után valószínűleg sor kerül a többi kamara választására, újból felhangzott az új kamarai törvény elleni harc a kereskedők és iparosok körében. A november negyediki választás lesz az első, amelyet az új törvény alapján fognak lefolytatni és a kereskedőtömegek már előre leszögezik, hogy az időközi választásokat felváltó választott vezetőségek sem lesznek képesek dolgozni az új törvény alapján, amely minden ok nélkül alapjaiból forgatta ki a kereskedelmi kamarák régi intézményét.

A gyakorlati élet kimutatta, hogy az új kamaratörvényt, amely már az első napokban rengeteg zavart és teljes káoszt hozott a ka-

marák működésében, nem is lehet alkalmazni. És a bukaresti Statul Negustoresc köré csoportosult kereskedők körében már felteszik nyíltan a kérdést, hogy érdemes-e a novemberi választásokon részt vennie a kereskedőknek? A kamarák autonómiáját az új törvény teljesen szétrombolta, a bevételüket felére csökkentette, nagy és régi érdekekkel bíró vidékektől teljesen elvették a kamarákat, a megmaradt kamarákhoz pedig bevették a politikai érdekharcok magvát és élet-haláljogokat biztosítottak olyan tényezőknek, akik csak átmenetileg kerülnek az ipar és kereskedelem ügyvitelének az élére. Ugyanakkor ellenségeskedést és viszálykodást keltettek a megszűntetett és a véletlen szerencse folytán megmaradt kamarák tagjai között. A belső adminisztráció reformja címén az új törvény anynyi lehetetlen bürokratikus és furfangos intézkedést hozott be, amely teljesen lejárta

ezeknek az intézményeknek a presztízsét és ha már a múltban is elhangzottak panaszok az ellen, hogy a kereskedelmi és iparkamarák félhivatalos jellegük miatt képtelenek a kereskedelem és ipar érdekeit képviselni a kormánnyal és annak alárendelt szerveivel szemben, úgy az új törvény alatt ez 100 százalékosan bekövetkezett.

Jellemző az új kamarai törvény kihatására, hogy amióta életbeléptették, a kamarák semmiféle gyakorlati munkát nem végeztek, mert minden idejüket az új törvény által előírt változások elintézése vette igénybe. Az elcsatolt megyék elszakolása, az újonnan kapott megyék beszerzése még távolról sincs lebonyolítva, mert az egyes kamarák még most is veszekednek egymással és alkudoznak. A választói névjegyzékek nincsenek összeállítva és még nem fejeződött be minden kamaránál a törvény által előírt új tanácsok beiktatása, holott az erre megszabott határidő már lejárt.

Még a törvény parlamenti tárgyalása idején a kormány több tagja kénytelen volt az ott elhangzott kritikák hatása alatt beismeri, hogy a törvény rossz és nem felel meg a kereskedelem érdekeinek. Még is ígérték egyes miniszterek, hogy az őszi ülésszakban a törvényt módosítani fogják. Erre való hivatkozással most széleskörű mozgalom van előkészületben, amely követelni fogja a kormánytól, hogy allassza el inkább a választásokat és előbb változtassa meg a törvényt az érdekeltektől választottömegek kívánságainak figyelembe vételével és csak a módosított törvény alapján írja ki a választásokat. Minden valószínűség szerint ehhez a mozgalomhoz a vidéki kamarák választói is csatlakozni fognak.

A KÖZEPFÜRÉSZÜZEMEK ÉS FATERMELÉSI KÖZÖTTI TÁRGYALÁSOKRÓL

annakidején beszámoltunk. Újabb hírek szerint a kartell-tárgyalások 90 százalékosan sikerrel bíztanak és már csak részletkérdések tisztázása van hátra, hogy az egyezményt életbe lehessen léptetni.

— Gyümölcskiállítás rendeznek Csikszereván. Csikszereváról jelentik: A földművelésügyi miniszter gyümölcstermelés fejlesztésére vonatkozó körrendelete alapján Csikszereva hivatalos emberei és észrevették, hogy etérten tényleg illenék cselekedni valamit. A megállapítást tett követte. Dr. Otetea főispán a megye gyümölcstermelőit és kereskedőit értekezletre hívta, melyen a gyümölcstermelés fejlesztése és értékesítése érdekében létesítendő „gyümölcskörtét” beszéltek meg. Ertésülésük szerint szeptember 10—15 napjai között nagyszabású gyümölcskiállítást szándékoznak rendezni Csikszereván. A kiállítást szakszerű előadásokkal kötik össze, melyek a gyümölcstermelést és értékesítést lesznek hivatva elősegíteni.

Rendkívüli jelentőséget tulajdonítanak a párisi tanácskozásoknak, amelyek erősen kimélyítették az olasz-francia barátságot

Olasz-francia-kisantant együttműködés készül — Barthou római látogatása után hozzák nyilvánosságra az egyezmény teljes szövegét

Gömbös magyar miniszterelnök német felkérésre Varsóba látogat

Páris, szeptember 6.

A párisi tanácskozásoknak, amelyekben olyan jelentős szerepet játszott Titulescu román külügyminiszter is, egyre nagyobb jelentőséget tulajdonít a világsajtó. Hivatalos jelentéseket nem adtak ki ezekről a tanácskozásokról, amelyek bizalmas diplomáciai megbeszélések, tervezetek és megállapodások voltak, az utólag kiszivárgott hírek és a sajtóirodák jelentései azonban arra engednek következtetni, hogy

Franciaország megint új és nagyszabású elgondolásokkal lépett a külpolitikai porondra

s Barthou francia külügyminiszternek, legalább egyelőre, sikerült is elfogadtatnia ezeket az elképzeléseket a közvetlenül érdekeltektől.

EGYRE SZOROSABB AZ OLASZ — FRANCIA BARÁTKOZÁS

A párisi Radio-iroda adja ezt a nagyon érdekes és jellemző hírt:

Benes római útja elintéztet dolognak látszik. Páris és Róma egyaránt akarja ezt a látogatást, amelynek kétségkívül jelentős eredményei lesznek. Előbb azonban

Barthou francia külügyminiszter látogat el Rómába, hogy személyesen is lezárja azokat a megállapodásokat, amelyek a két ország között ezideig diplomáciai előkészítés alatt állottak.

Barthou római útja és utána Benes csehszlovák külügyminiszter látogatása világosan utal arra, hogy milyen elvi megegyezés jött létre Rómában. Az olasz-francia barátkozás erősen kimélyült

s eloben már készen is van az olasz-francia-kisantant együttműködés

A kisantant bevonása a francia diplomácia érdeme. A Titulescuval folytatott tárgyalások főként erre vonatkozhattak s úgy látszik, teljes sikerrel jártak. Benes csak megerősíteni megy Rómába azt, amit Titulescu Párisban már megtárgyalt.

Egyelőre rejtett dolog marad a kérdés kapcsolatban, hogy Olaszország mennyit ért el a maga barátai, illetve a római egyezmény szempontjából. Lehetséges, hogy Benes a római egyezményhez való csatlakozást is bejelenti, ez azonban a dolgok mai állása mellett már nem olyan biztos. A kisantant-államoknak a római egyezmény nem volt a legkívánatosabb dolog s még legutóbb sem volt olyan a helyzet mintha Mussolininek sikerült volna alátámasztani a közép-európai békét azzal, hogy egy politikai elképzelés irányvonalába tudta hozni a közép-európai csoportosulást és a kisantant államainak között elég nagy ahhoz még ma is, hogy az „egy kalap alá való kerítés” ne menjen olyan könnyen.

Vagy talán éppen most sikerült Mussolininak megoldani ezt a nehéz ügyet? Lehet, a jelek azonban nem annyira erre, mint inkább arra mutatnak, hogy Olaszország a francia barátságából több hasznot lát s így félrelepete eddigi terveit a kisantant-államokat helyezte előtérbe eddigi barátaival szemben.

MEGEGYEZÉS A FLOTTAKÉRDÉSBEN

Érdekes tájékoztatást adhat a készülő kialakulásról a *Giornale d'Italia* című olasz lap közleménye. Ez a Mussolinihoz nagyon közelálló újság azt adja nagy örömmel hírül, hogy

létrejött a francia-olasz megegyezés a flottakérdésben.

A flottakérdés azonban még nem minden, Barthou és az olasz diplomácia többet is végeztek. A francia külügyminiszter római látogatása igen sikeresnek ígérkezik. Ha aztán ez meg is történik s Rómában

újra megerősítik azt, amit eddig végeztek, akkor

Olaszország és Franciaország együtt hozzák nyilvánosságra azt a megegyezést,

amely nemcsak a flotta-kérdésre, hanem egész sereg más politikai célkitűzésre is vonatkozik majd.

Barthou után látogat aztán el Rómába Benes csehszlovák külügyminiszter, akinek szintén fontos szerepe lesz.

HOGYAN LÁTJÁK PRÁGÁBAN AZ „ÜGYET”...

Még élesebb fényt vet a párisi egyezkedések kulisszái mögé az ugyancsak olasz Stampa című lap igen nagy érdeklődésre számot tartó közleménye. A lap prágai levelezőjére hivatkozva írja, hogy a csehszlovák diplomaták értesülése szerint

Gömbös magyar miniszterelnök tervezett varsói látogatása német kívánságra történik.

A lap szerint Gömbösnek az volna a szerepe, hogy hidat verjen Varsó, Berlin és

Róma között.

A Stampa megjegyzésekkel kíséri ezt a tudósítást. Nyilván felsőbb sugalmazásra írott cikkében azt fejtegeti, hogy az esetleges lengyel-magyar megállapodás nem volna éppen meglepetés, a kisantant-államszövetséget azonban ez fokozottabb tevékenységre ösztökélné. Tehát: lengyel-magyar-német közeledés akkor, amikor Olaszország egyre távolodik Németországtól és mélyíti a barátságot Franciaországgal és a francia szövetségeseivel.

Ennek a legújabb formájú kifejezésnek csak különös érdekességet ad az, hogy közben Tatarescu miniszterelnök Belgrádban az olasz-jugoszláv ellentéteket kívánja elsimitgatni, Gömbösnek pedig állítólag feladata volna az is, hogy közelebb hozza Németországot Olaszországhoz. A szembenállási csoportosulások magvát az egyik oldalon Franciaország, a másik oldalon Németország adják s ez a kettő közvetítőn keresztül sem igen vegyülhet egymással. Franciaország éppen azért neheztel Jugoszláviára, mert az az osztrák kérdésben német álláspontot lát-

Hitler kiáltványt intézett a nürnbergi nagygyűléshez

„Ahol mi állunk, ott senki másnak nincs helye!”

A birodalmi Führer „duzzogóknak” nevezi a „nem”-mel szavazókat

Berlin, szeptember 6

Ma délelőtt megkezdődött a nemzetiszocialisták nürnbergi nagygyűlése. Az elnök felolvasta Hitler kiáltványát, melyben a birodalmi Führer megállapítja, hogy a nemzetiszocialista uralom végleg megszilárdult Németországban, a forradalmi korszak pedig végleg lezárult. Adott helyzetben — jelenti ki Hitler — szükség van forradalomra, mert ez is, akárcsak a háború, előfeltétele egy új életnek, de állandósulása anarchiához vezetne.

— Ahol mi állunk — hangzik tovább a kiáltvány —, ott senki másnak nincs helye. Amit ez a párt 15 év alatt elért, azt a késő nemzedékek, mint egyedülálló „német csodát” fogják emlegetni.

Az az állítólagos veszély, amit egyes külföldi lapok az uralmunk ellen szavazó négy-millió polgárban látnak, derűvel tölt el bennünket.

nünket.

Létezik egy maroknyi duzzogó csoport, de idővel ezek is megszilárdulnak. Kijelentem, hogy esirájában leverünk és elfojtunk minden olyan kísérletet, mely a mai rendszer ellen támad.

— A forradalom ritka jelenség Németországban és hiszem, hogy 1000 éven belül nem is lesz forradalmi megmozdulás hazánkban. A német nép békét és barátságot akar még azokkal is, akik a világháborúban ellenségei voltak. Nem a népek kívánják a háborút, hanem a hivatásos nemzetközi uszítók, akik egy újabb világfelforduláson keresni akarnak.

A kiáltványban végül hangoztatja Hitler, hogy a német nép adott helyzetben meg fogja tudni védeni becsületét, szabadságát és függetlenségét.

„Maniu és Vajda között minden ellentét megszűnt!”

— jelentette ki Madgearu, aki a párt két erdélyi vezére között, állítólag Maniu megbízásából, közvetített

Bukarest, szeptember 6

Az Adeverul mai száma feltűnő cikket közöl a Maniu—Vajda-ügy újabb fejleményeiről. Madgearu, aki ma érkezett haza Erdélyből, ahová azért utazott, hogy Maniu és Vajda között közvetítsen, kijelentette, hogy a párt két erdélyi vezére között minden ellentét megszűnt

és mindketten hajlandóknak mutatkoznak, hogy a párt újjászervezési munkájában közösen résztvegyenek. Bejelentették, hogy résztvesznek a nemzeti-parasztpárt végrehajtóbizottságának vasárnapi gyűlésén.

Az Adeverul közli a Vajda-kormány egyik Vajdához közelálló miniszterének nyilatkozatát is, aki szerint a kibékülés Maniu kezdeményezésére történt. A volt pártvezér Angelescut, a Nemzeti Bank volt kormányzóját, Aurel Vladot, Popoviciot, majd ezek sikertelen próbálkozásai után Madgearut kérte fel a közvetítésre.

A többi fővárosi lap is bevezetett tényként kezeli a Maniu—Vajda közötti kibékülést.

A Lupta értesülése szerint Maniu csü-

törtökön érkezik a fővárosba. Vajda, aki szerdán Kolozsváron volt, szombaton lesz Bukarestben.

Legújabb

ELHALASZTJÁK A PARLAMENT MEGNYITÁSÁT

Az Epoca jelentése szerint az uralkodó külföldi útja következtében a parlament őszi ülésének megnyitását 15 nappal elhalasztják.

HALÁLRA ÍTELTE

a salzburgi esküdtészek Harlander Péter földművest, akinek lakásán nagymennyiségű robbanószert találtak. Vádlottársai Scherthanner Péter 10 évi súlyos börtönt kapott. Mindketten fellebbeztek.

szik támogatni, Lengyelországtól pedig a német-lengyel egyezmény miatt távolodott el. Addig tehát, amíg Tatarescu miniszterelnök belgrádi útja minden valószínűség szerint eredménnyel jár, teljesen reménytelen feladat jutott Gömbösnek, ha valóban közvetíteni akar Németország és Olaszország között akkor, amikor Olaszország ilyen feltűnően elkötelezte magát a francia politikának.

Vagy talán olyanfajta politikai sakkhuzásról van szó, amellyel Mussolini már nem egyszer lepte meg Európát?

TATARESCU BELGRÁDBAN

A párisi Petit Parisien részletesen foglalkozik a román miniszterelnök belgrádi látogatásával s erősen hangsúlyozza, hogy Tatarescut csupán általános kérdések vitték a jugoszláv fővárosba s egyáltalában nincs szó arról, hogy Jugoszlávia és szövetségesei között valami nézeteltérés volna.

Tatarescu egyébként Uzunovics miniszterelnöknek volt a vendége hétfőn este. A tiszteletére rendezett vacsorán megjelentek a kisantant követek és megjelent a francia követ is. A pohárköszöntőt Kozsics miniszter mondotta, életve a román királyi családot és Tatarescut, akit régi barátság fűz Jugoszláviához. Tatarescu melegen megköszönte az ünneplést s válaszában hangsúlyozta, hogy Romániát és Jugoszláviát szétbonthatatlan szövetség fűzi egymáshoz.

Tatarescut egyébként a hazaérkezett Sándor király is kihallgatáson fogadta és a Fehér Sas nagykeresztjével tüntette ki.

A még mindig Párisban tartózkodó Titulescut kedden Antonescu román vezérkari főnök látta vendégül ebédén. Részt vett az ebédén Weygand tábornok, a legfőbb haditanács elnöke és Gamelin tábornok francia vezérkari főnök.

Kisajátították a szatmári római katolikus püspökség kertjének egy részét

Szatmár, szeptember 6.

Szerdán délelőtt tárgyalta a szatmári járásbíró a gör. kat. plébániának a román kat. püspökség ellen indított kisajátítási perét. A görög keleti egyház, mint ismeretes, a püspökség kertjének egy részét magának követelte.

Fiedler püspök, az orthodox egyház követelésével szemben igyekezett bebizonyítani, hogy a kisajátítási igény jogosulatlan. Védekezésében arra a törvényre hivatkozott, amelynek értelmében a város területén levő olyan belsőseket, amelyeken már építettek, kisajátítani nem lehet. További védekezésében, mint formai kifogást, felhozta, hogy a görög keleti pap felettes hatóságainak meghatalmazása nélkül adta be kisajátítási keresetét. Felperes a kifogásra kijelentette, hogy a kisajátításra a püspökségtől utólag megkapta az engedélyt, amit a bírósághoz be is nyújtott. A hosszas vita után a járásbíró elrendelte, hogy

a püspöki kertből szakítsanak ki egy részt a görög keleti egyház céljaira.

A BUKARESTI TŐZSDE-ZÁRLAT

Adóbón: 41 és fél—41 és egynyelcad. Kisajátítási kötvény 41 és fél—41 és háromnyelcad. A stabilizációs kötvényt nem jegyezték. Banca Națională: 5200. Banca Românească: 318—520. Creditul Minier: 275—280. Mica: 1260. Resica: 450—457. A Román Nemzeti Bank az angol font új árfolyamát 502—492 lejben állapította meg.

GABONATŐZSDE

Buza: 78 kilós: 450 ab uszály, 70—72 kilós 390 ab regáti állomás. Zab új: 320 ab Bukarest, fogarasi zab 47 kilós: 310, bukaresti paritásában: 331, 42 kilós 30.250 ab Bukarest. Rozs 70 kilós: 320 ab Szatmár. Mai forgalom: 20 vagon buza, 12 vagon zab, fél vagon rozs.

TEMESVARI ARUTŐZSDE

Terményárakban nincs változás. Zab 250-re gyengült. Többiekben tartott az irányzat.

„Fényűzés“, mely a régi gazdagság romjaiban jelentkezik

Mért van haldoklásra kárhozthatva Lugos selyemfonódája és vele a bányási selyemtermelés?

Közel 20 ezer családnak adott kenyeret ez az ipar, melyet egycsapásra kivégzett az 1930-iki adótörvény

Pusztuló milliókról susog a bányási eperfa levele...

Lugos, szeptember 5.

Az Adeverul cikksorozatban mutatott rá arra a mostoha bánásmódra, amiben Erdély és a Bánság részesül a központi kormányzat részéről. A román lap megállapításait a következőkben foglalhatjuk össze:

Az erdélyi részeken a decentralizáció, inkább mint bármely más tartományban, állandó és elsődrendű óhaja volt és marad úgy a városoknak, mint a falvaknak. Ez érthető, mivel hogy ennek a tartománynak belső alkata is merőben különbözik a többitől. A társadalmi és gazdasági formák fejlettebbek lévén, természetesen tágabbszerű és szélesebb mozgási lehetőségre van szüksége. A decentralizáció erdélyi híveit más indokok is vezetik.

Az államháztartáshoz való hozzájárulás és a költségvetés szétosztása között súlyos egyenlőtlenségek vannak.

Az állam általános költségvetésében Erdély és a Bánság végösszegeiben közel 50 százalék erejéig vesz részt. Csak a Bánság évenként két és fél milliárdal.

Bizonyos, hogy rendezettebb viszonyok között Erdélynek több adót kell fizetnie, mert forrásai is gazdagabbak és számosabbak, legiparibb területe lévén az országnak. Ez ellen nem is lehet ellenérvelni helye. Másról van itt szó. A Bánság például a két és fél milliárdból mindössze hatszáz millió lejt kap vissza...

Nem is folytatjuk tovább. A kérdés különben is már többször került napirendre, anélkül, hogy a központi kormányzat megpróbálta volna a kirívó aránytalanságokat elsimítani.

Szomorú ezzel szemben az állami autonóm intézetek részére juttatott kölcsönökről szóló kimutatást olvasni. 1934. április 1-én ez volt a helyzet:

Monitorul Oficial 178.438.500, CAPS 15 millió, Utak Autonom Pénztára 351.448.220, REAZ 3.708.322, ONAC 184.433.522, PTT 6.877.500, PCA 21.687.980, Építkezések Autonom Pénztára 38.982.295 és RIMMA 114.000.000 lejt.

Összesen 914.586.279 lejt.

Szép összeg, közel egymilliárd lejt. Nem vonjuk kétségbe, hogy a fenti vállalatoknak haladéktalan szüksége volt ezekre a kölcsönökre, melyekhez az állam olyan szolgáltatásokhoz hozzájárult. Viszont az államnak más kötelezettségei is vannak, jövedelme nem lehet egyoldalú és nem lehet különösen akkor, amikor az ország különböző részein vannak iparágak, melyeket ennek a hatalmas összegnek egy századrészevel is talpra lehetne állítani.

És mégis haldoklásra vannak ítélve, az állam pedig biztos jövedelmektől esik el, míg egybeült kétes értékű és sokszor egészen reménytelen beruházások történnek.

Itt van például a bányási selyemtermelés kérdése. A lugosi selyemfonóda, a temesvári, az ómolodvai és a temesrékási selyemszáritók, melyek előbb-utóbb ebek harmincadjára kerülnek.

Velik pedig közel 20 ezer család, mintegy 50 ezer lélek, akiknek 1930-ig fő kereseti forrásuk volt a selyemhernyótenyésztés. Ebből fizettek adót és fedezték az inséges évek háztartásukban mutatkozó hiányait.

Ma már vége ezeknek a paradicsomi időknek. Súlyos milliók gurulnak megállás nélkül külföldre, ugyanakkor a bányási selyemtermelés kénytelen „begubózni“ és várni a jobb időköt, egy belátóbb pénzügyminisztert, aki a kénytelen jövedelmeket előbbre tartja a papírbiztonságnál.

50 MILLIÓ LEJ AZ ORSZÁGUTAK MENTÉN...

A temesvári miniszterjárás alkalmával is felszínre került ez a kérdés. Szörénymegye főispánja, Curutiu Titusz felpanaszolta a miniszterelnök és a jelenlevő földművelésügyi miniszter előtt a Bánságnak ezt a nagy sérelmét.

A magyar világban a központi kormányzat különös gondot fordított a lugoskörtényi selyemtermelésre. Ellensúlyozni akarták az olaszországi selyembehozatalt s e célból Lugos központtal mintakerületet létesítettek, melyhez a három bányási megye és Arad megye egy része tartozott. Bevezették a monopóliumot, az országutak mentén az eperfák ezreit ültették el, Lugoson selyemfonó gyárat alapítottak, melynek fonalait a segessvári selyemgyár dolgozta fel.

Az impérium átvétele után az eperfák száma 508 ezerre emelkedett, a beruházások értéke pedig elérte az 50 millió lejt.

A román selyemtermelés irányítására külön ügyosztályt állítottak fel a földművelésügyi minisztériumban, ugyanakkor Lugoson önálló hatáskörrel bíró felügyelőség végezte az adminisztratív munkákat.

76 LEJT KÉR AZ ÁLLAM AZERT, AMIERT Ő 45 LEJT AD

Az állam egyideig nagy megértést mutatott a bányási selyemtermeléssel szemben. A monopóliumot fenntartotta ugyan, de az illetékeket olyan színvonalra szállította le, hogy a selyemhernyótenyésztés tisztességes megélhetést nyújtott annak a 20 ezer családnak, mely már évtizedek óta ezt a foglalkozást üzi és így természetesen meglehetősen gyakorlaira tett szert ezen a téren. A lugosi gyár 1928-ban 350 munkással dolgozott, a falusiak jövedelme pedig évenként kitett 20–25 millió lejt.

1930-ban azonban megváltozott a helyzet. A pénzügyminiszter törvényt szavaztatott meg, mellyel halálos csapást mért a virágzó iparágra.

65 lejben állapította meg a száraz gubó kilónkénti adóját, majd később 76 lejre emelte fel.

Ugyanakkor az állam a nyers gubó kilogrammjáért 15 lejt fizetett.

Tekintve, hogy körülbelül három kilogramm nyers gubóból áll elő egy kilogramm száraz gubó, a selyemtermelők 45 lejt kaptak azért a selyemmennyiségért, ami után ők az államnak, viszont 76 lejt fizettek.

Ugyanakkor megtiltották a falusiaknak, hogy az eperfáról levelet szedjenek.

Memorandumok, tiltakozó gyűlések következtek ezután. Ám minden hasztalannak bizonyult.

A minisztérium fényűzési iparnak minősítette a selyemtermelést és feldolgozást és nem, módosította a törvényt, mely ma is érvényben van.

Temesváron Sassu földművelésügyi miniszter megígérte Szörénymegye prefektusának és parlamentárjainak, hogy a parlament őszi ülésében módosítani fogja a törvényt. A bányási három megye most a miniszteri ígéretben reménykedik. Közben áll a lugosi fonóda, rozsdás és a száritók berendezését, a munkások szanaszét mentek, a falvakban pedig pereg a dob...

Igy néz ki a bányási „fényűzés“, madár- és miniszterterávtól...

Kakassy Endre

A székely körvasut 21 magyar vasuti tisztviselőjét az Ökirályságba helyezték

Csikszereda, szeptember 6

Két hónappal ezelőtt, a tömeges vasutas- és postamesterelbocsátás kellős közepén, futótűzként száguldott végig a székely körvasut kisebbségi tisztviselői között, hogy a CFR vezérigazgatósága szolgálati érdekből mindannyiukat az ökirályságba helyezte.

Az áthelyezésre kiszemelt több évtizedes szolgálati idővel rendelkező és családos tisztviselők kifejezték, hogy a tervbe vett áthelyezés egycsapásra tönkreteszti őket. Az indokul felhozott nyomós okokat tekintetbe is vette a CFR igazgatósága és az áthelyezésekre vonatkozó rendelkezéseket visszavonta.

Nyugodt biztonságban, a megszokott keretek között teljesítették szolgálatukat a székely körvasut magyar nemzetiségű alkalmazottai szerdán estig, amikor körtávirat futott végig a vonalon, amely hírül hozta, hogy

21 magyar tisztviselőt azonnali hatállyal az ökirályságba helyeznek.

Ugyanez a rendelet mindjárt meg is jött, kik váltják le őket és hová kell menniük. Az új állomáshelyek 350–450 kilométer távolságra fekszenek a Székelyföldről, ahol több évtizedes szolgálati idejük alatt gazdaságilag berendezkedtek és azzal pótolták sovány jövedelmeiket. Ennek az állapotnak vége. Teljesen idegen helyen hihetetlenül kevés fizetésből kell a jövőben tengődniük az áthelyezésre kényszerített családoknak.

Ez a nem várt körülmény egycsapásra 21 kisebbségi magyar család életlehetőségét pecsételte meg.

Közigazgatási kettős válópör, amelybe mindegyik fél beleegyezését adná, ha nem volna „magas politika“ is a világon

Szatmár, szeptember 6.

Érdekes átiratot intézett Szamosmegye főnöke a szatmári időközi-bizottsághoz. Arról van ebben az átiratban szó, hogy

Szatmár adja vissza Szamosmegyének a kápolnokmonostori járást, amelyet 1926-ban csatoltak a megyéhez. A kápolnokmonostori járásnak mindenestre sokkal jobb lenne, ha Szamosmegyéhez tartoznék. Először is messze van Szatmártól és sokkal közelebb van Déshez. A dési törvényszék, adóhivatal és a dési vásár hamarabb megközelíthető a kápolnokmonostori járás lakói részére, mint a szatmári.

A szatmári időközi-bizottság foglalkozott Szamosmegye főnökének leiratával és úgy döntött, hogy

előben nincs ellene a kérés teljesítésének, mert maga is belátja annak jogosságát, ellenben a visszacsatolásba csak akkor megy bele, ha

cserébe a nagykarolyi járást visszakapja.

A nagykarolyi járást ugyanis Nagykaroly városával együtt — mint ismeretes — politikai okokból Szilágymegyéhez csatolták.

tolták. Ez mindenképpen hátrányos a nagykarolyiaknak, akiknek ügyes-bajos dolgaik elintézésére a nehezen megközelíthető Zilahra kell menni. Ez rendszerint két napot vesz igénybe.

De Szatmármegyének vannak más szempontjai is. Nevezetesen nem megvetendő szempont, hogy a kápolnokmonostori járás nagyon szegény, a lakosság itt hihetetlenül primitív életkörülmények

között él és a nyomorúság olyan nagy, hogy

minden kényszerítés, minden hadjárat ellenére az adónak csak a negyede folyik be.

Ezzel szemben viszont a nagykarolyi járás sokkal gazdagabb. Azonkívül Nagykarolyban van a régi megyeháza, amelyet Szatmármegye így nem tud hasznosítani.

A szatmáriak tehát szíves-örömmel belemennének a cserébe.

Feltétlenül jól is járnának vele.

Azonban van a dolognak egy kis hátulütője is. Nevezetesen az, hogy a kormány aligha megy bele a cserébe, hiszen 1926-ban az egész elcsatolást

politikai szempontból csinálták meg.

A nagykarolyi járás ugyanis színnyag, a kápolnokmonostori járás pedig tiszta román. Mármost azért csatolták a román többségű Szilágymegyéhez Nagykarolyt és azért a magyar többségű Szatmárhoz a kápolnokmonostori járást, hogy ezzel a megye magyar jellegét gyöngítsék.

Voltaképpen a helyzet az, hogy ez a cserébe már az első pillanattól fogva céltalan és káros volt. Egyik megyénk sem volt szüksége rá és a lakosságnak mérhetetlen kárt és idővesztést jelentett a „magasabb politikai szempont“. Most Szamosmegye főnöke tette meg az első lépést, hogy ezt a visszás és értelmetlen helyzetet megváltoztassa. Szatmár szívesen belemegy a cserébe, csak előbb meg akarja kérdezni még a kápolnokmonostoriakat, hogy mit szólnak hozzá. A válasz nem lehet kétséges. Minden érdekük Déshez fűződik. Semmi okuk arra, hogy Szatmárhoz tartozzanak.

Lehet, hogy a csere mégis megtörténik. Már csak azért is, mert Szatmármegyében a kápolnokmonostori és a nagysonkúti járás a nemzeti-parasztpárt megingathatatlan bástyája.

Az egész politikai kérdés csupán.

Eppen itt az ideje, hogy megváltoztassák az eddigi lehetetlen helyzetet és csatolják vissza Nagykarolyt Szatmárhoz, Kápolnokmonostort pedig Déshez.

Ezt a válópört nyugodtan lehet lefolytatni.

Az elválás olyan lesz, mint mikor a felek nyolcévi kényszerű és unt házasság után felszabadulnak. Nem mondanak egymásról semmi rosszat, de mindegyik boldogan sóhajt fel: végre... (b. l.)

Rendő és finánc hatalmi konfliktusa Csikszeredán

Csikszereda, szeptember 6.

Két hónappal ezelőtt a pénzügyminiszter fináncirendeltséget létesített Csikszeredán. Az addig teljesen csendes város egyszerre hangos lett. Elkezdve a gépkocsivezetőktől, mindenki felett uralkodni akarnak. Legutóbb a rendőrség egyik régi emberét vették „kezelésbe“. Horváth rendőrkapitány dícséretreméltó kordában tartja embereit. Fegyelem és rend van a csikszeredai rendőrségen. A parancsokat katonás pontossággal hajtják végre. Még záróra kedvezményezett sem adnak. Így történt, hogy Pulika rendőrmester, — kapott parancsához illően — zárórát akart csinálni az „Európa“-étteremben, ahol történetesen Mihálcea Constantin és Pop István fináncok mulattak. A fináncok kifogásolták a rendőri intézkedést. Hangoztatták, hogy a záróra nem a rendőrséghez, hanem hozzájuk tartozik. A rendőr kétségbeesve ezt és távozásra szólította fel. Ekkor

Pop finánc hirtelen oldalfegyveréhez kapott s a kötelező pontosan teljesítő rendőrt le akarta szelni.

Rosszul járt, mert szuronya a rendőr kezébe került. Hatóság elleni erőszak címén eljárás vezettek be a hetvenkedő finánc ellen.

Szeptember 8-ikán jelenik meg a B. L. és Népujság augusztusi

ajándékregénye.

Szerzője: HEGYI ILONA, a B. L. marosvásárhelyi munkatársa Címe: „FÁBIÁN & COMP“. A mai ember éles és nyers tényképét adja ez az írásmű, amelynél bátrabb szavakkal asszonyi toll nem fedte még fel a mai ember vergődését

Sport

HÓDIT A SPORT

Amióta Ausztráliában az összes rádióadókon közvetítették az angol-ausztráliai krikett-mérkőzést, ugrásszerűen emelkedett az ausztráliai rádióelőfizetők száma. Általában tapasztalják mindenhol, hogy kiemelkedő sportesemények a rádióknak legjobb propagálói. A mérkőzés közvetítése 13.708 új előfizetőt hozott be, úgyhogy az előfizetők száma összesen 557.423. A lakosság 82 százaléka rádióelőfizető.

Pápaszemet az aradi futballbíráknak!

Igen: pápaszemet az aradi futballbíráknak. Kétségtelenül erre vagy több erélyre és hozzáértésre lenne szükség bizonyos aradi futballbíráknál, hogy véget vessenek azoknak a lehetetlen brutalitásoknak, amelyek egymást érik az aradi sporttelepeken.

Hetek és hónapok óta az aradi futballsport hihetetlen módon eldurvult. Barát-ságos mérkőzések során sántára rugnak játékosokat, szándékos durvaságok érik egymást mérkőzés közben, botrányba fullad a játék... Aradon legalább hat elsőrendű játékos sántit ezidőszámtól: mindannyian szándékos és durva faultok áldozatai.

És mindennek a bírák az okai. A bírák, akik — tisztelet a kivételnek — nem állnak hivatásuk magaslatán. Az aradi futballbírák azt a különös új szokást vezették be, hogy egy-egy durva fault alkalmával jóízűen nevetnek, hogy elfordulnak, ha valamilyen szabálytalanságot vesznek észre, hogy kedélyeskednek a pályán...

A bírótestület érdeke lenne, hogy véget vessen ennek a lehetetlen állapotnak. Tessék megtalálni a módját annak, hogy a bírákat leszoktassák erről az ujonnan bevezetett indolens semmitnemlétéről. Hiszen azelőtt az aradi bírák híresei voltak erélyükről, amelyre éppen most lenne szükség. Most, amikor a durvaság megdöbbentő módon grasszál az aradi sporttelepeken...

A román Kupa döntőjét véglegesen kiűzték. A Ripensia és az Universitatea között szeptember harmincadikán lesz Bukarestben, ünnepi külsőségek között az ONEF stadionban.

Körülbelül százezer lejt, pontosabban 24837 lírát kap a román szövetség az olaszoktól mint részesedést a világbajnokságon való részvételért.

A Kinizsi kárterítést követel az Universitateatól az elmaradt vasárnapi nemzetibajnoki mérkőzésért.

A Nemzeti Bajnokság következő fordulóján hat meccset játszanak le és pedig: szombaton Venus—CFR Bukarest, Ripensia—Kinizsi Temesvár, NAC—Universitatea Nagyváradon, Juventus—AMTE Bukarest, Crisana—Gloria CFR Arad és a TAC—Romania második selejtező Temesvárt.

SEGESVÁR

Vitrometan Medgyes—STV Segesvár 4:2 (2:1).

Európabajnokság!

22 ORSZÁG 290 ATLÉTAT NEVEZETT ÖSSZESEN 362 EGYÉNI NEVEZÉSSSEL a torinói európabajnoki versenyekre. Már ez biztosítja a versenyek sikerét. Az egyes számokban a következő számú versenyzők indulnak:

100 m: 20, 200 m: 23, 400 m: 16, 800 m: 20, 1500 m: 25, 5000 m: 27, 10.000 m: 16, 110 m gát: 19, 400 m gát: 12, magasugrás 13, távolugrás: 24, rudugrás: 17, hármasugrás: 16, súlydobás: 19, diszkoszvetés: 24, gerelyvetés: 14, kalapácsvetés: 17, dekalton: 14, 50 km gyaloglás: 8, marathoni futás: 18. 4x100 méterre öt nevezés érkezett (Németország, Magyarország, Hollandia, Csehszlovákia és Olaszország). 4x400-ra hat nevezés (Finnország, Németország, Franciaország, Csehszlovákia, Svédország és Olaszország).

Romániát hivatalosan — az olaszok költségén — Havalet diszkoszvető képviseli. Rajta kívül mint önköltségesek Gál (marathon) Popovici (800 méter) Krausz 800 m és 400 gát) Sterian (110 gát) indulnak Románia színeiben. A csapat Zágrárból Torinoba utazott már.

A magyar csapat is elindult Torinoba a következő atlétákkal: Sir, Kovács, Paizs, Gyenes, Forgács, Barsi, Szabó, Kelen, Szilágyi, Koltai, Dombóvári Zsuffka, Somló, Darányi, Donogán, Remecz, Várszegi, Galambos.

A torinói standardok vagyis azok a minimális eredmények, melyeket el kell érni a selejtezőben, ha csak az elődöntőbe is akarnak jutni az atléták:

Magas: 180 cm., távol: 680 cm., rud: 360 cm, hármasugrás 13 m, 60 cm, súly: 14 m, gerely 58 m, diszkosz 43 m.

A célbírók és időmérők mellett az olimpián nagyszerűen bevált Kirby kamarat is használják. Az elektromos árammal dolgozó gép fényképre veszi a beérkezést és ugyanakkor hajszálpontosan méri az időt. Külön mérnök érkezett Amerikából a felszerelésére.

Világrekordot állított be Berger holland futó a száz méteres síkfutásban 10.3 mp. eredményével Amszterdamban.

ORSZÁGOS ATLÉTIKAI VERSENY NAGYVÁRADON

A nagyváradi „Esa-Sun” Atlétikai Klub szeptember 9-én országos jellegű atlétikai versenyt rendez, melyre felhívja

az atlétikai egyesületek figyelmét. A versenyre benevezni a verseny napján, a helyszínen is lehet. A versenyszámok: délután 10 órakor: 100 m. elődöntő, 5000 m., súlydobás, 200 m elődöntő, délután 3 órakor: 100 m döntő, 800 m, helyből magasugrás, 5000 m távolugrás, 400 m, gerelyvetés, magasugrás, 200 m döntő, diszkoszvetés, 4x100 m.

OKLEVELET KAPNAK A VILÁG-REKORDEREK

— így határozott a nemzetközi atlétikai szövetség stockholmi gyűlésén. A további határozatok: 1. Legközelebb szigorúan megvonják az amatőrök határait. 2. A gátfutórekordokat akkor is hitelesítik, ha gátat helyéről. (A gátdöntés szabálya tergátat helyéről, a gátdöntés szabálya természetesen érvényben marad)

Tenisz

Lott kikapott az amerikai bajnokságon. A fiatal Parker verte meg 3:6, 7:5, 6:2, 8:6.

Ökölvívás

Kijelölték a magyarországi turára induló román ökölvívó válogatott csapatot

A temesvári boxolók budapesti vendégszereplése után most újabb román válogatott csapat megy magyarországi turára, hogy végleg helyreállítsa a két ország közötti sportbékét. A román ökölvívó szövetség most összeállította a válogatott csapatot, amely a következők:

Légsúly: Calin. Bantamsúly: Osea. Pehelysúly: Voiculescu, vagy Rogozeanu. Könnyű súly: Weltersuly: Iacob Gheorghe vagy Berechet. Középsúly: Tofan vagy Nitescu. Kisebbsúly: Caracas. Nehézsúly: Gaman.

Vitorlázás

EURÓPA VITORLÁZÓBAJNOKA AUSZTRIA

Hat nemzet részvételével tartották meg a wörthi tavon Európa vitorlázó-csónak bajnokságát. Végeredményben:

Európa-bajnok: Ausztria 481 ponttal, 2. Svájc 278 p, 3. Olaszország 236 p, 4. Magyarország 206 p, 5. Franciaország 193 p, 6. Hollandia 140 p.

Szerkesztői üzenetek

072005 sz. előfizető. Szíveskedjék válaszos levelezőlappal ellátott kérését egyenesen bukaresti munkatársunkhoz beküldeni, ő majd kinyomozza az ügyet. Irja meg azt is, hogy milyen sorsjegyet vett attól a bankháztól s tüntesse fel a számat is. Bukaresti munkatársunk címe: Bányai Ernő, București, Str. Firesului 21.

Z. V., Segesvár. Augusztus 1-ről kelt kézirata csak most került a szerkesztőséghez. Bármennyire is helyénvalónak látjuk állásfoglalását, majdnem négy héttel az esemény megtörténte után kézirata — sajnos — elvesztette az időszűrést és ezért közléséről le kell mondanunk.

Klubvállalkozás

A carei (nagykarolyi) Victoria Sportklub kaszinóhelyiségét bérbe, illetve kezelésbe adja azonnali hatállyal. A klub rendelkezik italmérési-, játékgengedéllyel, stb. mely egyúttal a megyében. Pályázati feltételek megtekinthetők a klub elnökségénél. A klub az ajánlatok legkésőbb szeptember 13-ig beadandók. A bérlet odaítélése ugyanazon nap 19 órakor történik.

Clubul Sportiv Victoria, Carei.

Az inyesmester szakács-könyve

Kétszáz kitűnő befőzési recept a háztartási konzerv-készítés minden fajtájából. Ez a hatalmas kötet, összesen 2500 étel és ital készítését írja le. Ára csupán 144 lej. Portó 20 lej. Utánvétellel 170 lejbe kerül. Kapható a Brassói Lapok Könyvosztályában.

Az impotenciáról

Irta: Dr. DÉCSI IMRE kórházi főorvos.

Ára 48 lej. — Kapható a BRASSOI LAPOK könyvosztályában.

Minden reggel fiatalabb

Próbálja ki ezt a receptet még ma este

Ennek a csodálatos felfedezésnek köszönhető, hogy ráncait eltüntetheti és bőre visszanyerheti fiatalos szépségét.

A tudomány előtt már régóta ismert, hogy a bőr ráncosodását bizonyos éltető anyagok eltűnése idézi elő. Ezek a csodálatos anyagok most újra előállíthatók „Biocel” formában. Prof. Dr. Stejskal wien egyetemi tanár ebből a csodálatra méltó készítményében. A Tokalon Crème rózsaszínű bőrtápszerben, ebben a híres párisi krémében most „Biocel” van. Ennek használatával a ráncos bőr gyorsan megfiatalítható, — a hervadt teint friss, tiszta és fiatalossá teheti.

Próbálja ki ma este a Tokalon Crème bőrtápszer. Már holnap reggel meglepő különbséget fog megállapítani. Nappalra használjon fehér Tokalon Crème bőrtápszer (zsírtalan). Egy havi használat után legalább 10 évvel fiatalabbnak fog kinézni. Az eredményért garantálnak, vagy pénzt visszkapja.

Kapható minden gyógyszertárban, drogériában és illatszertárban. Új, mérsékelt árak: Tokalon Crème, fehér 50.— Lei-től, Tokalon Crème bőrtápszer, rózsaszínű 60.— Lei-től.

Magyar orvosi irodalmi ajándéka

Érdekes, eddig még fel nem dolgozott tárgy Kiváló szerző

Őszön, kultúra, illúziók AZ EMBER HARCA a civilizáció rabságában

Irta: Dr. Gartner Pál

A tartalomjegyzékből: Életőszónzavarok társadalmi és lelki okai. — Lelki eredetű szervműködési zavarok. — Élettani erők és a társadalom összeütközései a lélekben. — Lelki betegségek társadalmi eredete. — A nő és a homoszexualitás. — A nemi élet zavarai. — Új embertípus. — A nemek örök harca. — Kévesen értenek a szerelemhez. — Az önzés reflexe. — A fiú és a lány egymástól elterelő nemi fejlődése. — Az apajog kultusza. — A kultúrember babonái. — A nő élettani hátrányai. — A nő nemiségének fokozati és minőségi különbségei. — Nőmozgalmak. — A nemi elnyomtatás. — Nemi aktus és veszteségérzés. — A kultúrember illúziói. — A kultúra kompromisszumok követel. — Primitív néphit és fogamzás. — Kriminális, szadizmus és epilepszia. — Az érvényesülés lélektana. — Agresszió és társadalmiság. — Siker. — Az érvényesülés nyers céljai. — A szociálisan boldoguló lelke. — Arakát-akarattékliség. — Társadalom és érvényesülés. — A pszichonanalízis és az egyén felszabadítása. — Az alkotás és az elmebeteg művész. — Az alkotás motorja a fantáziavilág. — Spiritizmus és túlvilági élet. — Epilepszia és nemiség. — A nemek harcának kiegyenlítése. stb. stb. stb.

144 oldalon, igen izléses és szép kiállásban, Ára csak 54 lej.

Megvásárolható a Brassói Lapok könyvosztályában, Brassó, Kapu-utca 56—58., udvarban.

APRÓHIRDETÉSEK

Egy szó 4 lej, vastag betűkből 8 lej. Legkisebb hirdetés 10 szó. Állatkeresőknek, vagy ugyanazon szövegű hirdetés megismérlésénél 25% engedmény. A hirdetési díjak előre fizetendők. Tümpéldányt nem adunk.

Vétel-eladás

Hidraulikus olajprést és egy 21. „Ganz”-hengerezéket keresek vételre. Eladok 50 HP. indikált felstabil gőzgépet. Közvetítőket díjazom. Ing. Elias Győző, Timişoara IV. Bulev. Duca 27. 14337

Sitalpnak alkalmas száraz, fehér, szívós körispalló kapható Somosana S. A. Satu-Mare. 14350

Bérbeadatik megyeszékhelyen jó forgalmu vendéglő. Ugyanott kitűnő kocsmá és fűszerüzlet. Cim a kiadóban.

Költőzködés miatt új férfi „Singer” varrógép eladó. Ajánlatok a brassói kiadóba „Falu” jellegre. 14467

Állást nyer

Vidéki gyógyszerárban dirigens vizsgával bíró kereszteni gyógyszerészt óhajtok alkalmazni. Igényeinek megjelölésével küldje ajánlatát, esetleg bérbe is vehető. Cim 14474 szám alatt a kiadóhivataiban.

Lakás

Kolozsváron kertes házban diákok kóserkosztal lakást kaphatnak. Gabel, Berthelot 6. szám. 14420

Kiadó 4 szobás lakás melőlékhelyiségekkel. Előnyös árban. Megtekinthető 9—12 és 15—18 között. Cim Jorga-sor 18. manzard. 14465

Vegyes

Iskolás fiut vennék teljes ellátásba. Saguna-gimnáziumba járó fiam mellé. Jó bánás mód és elsőrangú ellátás, mersékelt díjazás mellett. Megkereséseket „Saguna” jelleg kiadóba kérek.

Elvállal iskolásgyermekeket centrumban izr. uricsalád. Szerető, gondos felügyelet, zongorahasználat. Cim 14280 sz. latt a kiadóban.

BIRI NÉNI szakácskönyve egyetlen háztartásban sem nélkülözhető. Ára kötve 100 LEJ. Megrendelhető a Brassói Lapok Könyvosztályától. Brassó, Kapu-utca 56—58., az udvarban.